

EXAMENSARBETE
Våren 2013
Sektionen för Hälsa och Samhälle
Företagsekonomi med inriktning
revisor/controller och bank och finans

Revisor vs Redovisningskonsult

- En studie om banktjänstemäns syn på revisorer och redovisningskonsulter avgörande faktor vid kreditbedömning

Författare:
Martina Mijatovic
Sarah Svensson

Handledare:
Pernilla Broberg

Examinator:
Timurs Umans

Sammanfattning

Mycket har förändrats de senaste åren inom revisionsbranschen. Revisionsplikten har avskaffats för små- och medelstora företag, vilket lett till stora omställningar. Revisorerna är nu inte obligatoriska för dessa företag, vilket öppnar upp marknaden för redovisningskonsulter. Redovisningskonsulternas roll har blivit allt mer omfattande. Vissa källor menar även att revisorns och redovisningskonsultens roller kommer närma sig varandra mer och mer i framtiden. Därför är syftet med vår uppsats att förklara banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult och hur den upplevda nyttan av dessa kan påverka kreditbedömningen.

Den empiriska undersökning bygger på en enkät som skickades ut till företagsrådgivare och deras chefer. Detta gjordes för att få veta deras upplevda nytta av revisor och/eller redovisningskonsult vid kreditbedömning i små- och medelstora företag. Denna undersökning genererade 45 svar och utifrån dessa resultat har statistiska tabeller bearbetats fram. Dessa tabeller har gett svar på hypoteserna som tagits fram utifrån teorin.

Denna studie visar att det finns en skillnad mellan den upplevda nyttan med revisorer och redovisningskonsulter. Banktjänstemännen upplevde överlag större nytta vid kreditbedömning då företagen hade revisor. Utifrån de kategorier vi hade i vår empiriska undersökning, kunde vi dock inte förklara varför skillnaden finns.

Nyckelord: Revision, redovisningskonsult, frivillig revision, kreditbedömning, bank.

Abstract

Much has changed in recent years in the accounting profession. Mandatory audit has been abolished for small-and medium-sized businesses, which has led to major changes. Auditors are now not mandatory for these companies, which opens up the market for accounting consultants. Accounting consultants' role has become more extensive. Some sources even believe that the auditor and accounting consultant's roles will converge more and more in the future. Therefore, the purpose of this essay is to explain the bank officials' perception of the importance of auditors and/or accounting consultants and how the perceived benefit of these can affect the credit rating.

The empirical study is based on a questionnaire sent out to business advisers and their managers. This was done in order to know their perception of the importance of auditors and/or accounting consultants on credit evaluation in small-and medium-sized businesses. This survey generated 45 responses and, based on these results, the statistical tables were developed. These tables have provided answers to the hypotheses developed from the theory.

This study shows that there is a difference between the perceived benefits of auditors and accounting consultants. Bank officials generally experienced greater benefit in credit evaluation when companies had auditors. Based on the categories we had in our empirical study, we could not explain why the difference exists.

Keywords: audit, business manager, accounting consultant, voluntary audit, mandatory audit, credit, bank.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Pernilla Broberg för ett stort engagemang, värdefull hjälp med konstruktiv kritik, goda råd, synpunkter och vägledning under arbetets gång. Vi vill även passa på att tacka våra respondenter för att ni tog er tid att svara på enkäten, utan er hade denna uppsats inte varit möjlig att genomföra.

Kristanstad, juni 2013

Martina Mijatovic

Sarah Svensson

Förkortningar

SEB	Skandinaviska Enskilda Banken
SME	Små- och medl stora företag
VD	Verkställande Direktör
FAR	Föreningen för Auktoriserade Revisorer. Branschorganisationen för revisorer och rådgivare
SRS	Svenska Revisorssamfundet
BrB	Brottsbalken
FI	Finansinspektionen
NAS	Non-Audit Services
Reko	Svensk standard för redovisningstjänster

Innehåll

Kapitel 1 Inledning.....	10
1.1 Bakgrund	10
1.2 Problematisering.....	12
1.3 Problemformulering.....	13
1.4 Syfte.....	14
1.5 Avgränsning.....	14
1.6 Disposition.....	15
Kapitel 2 Vetenskaplig metod.....	16
2.1 Vetenskapligt förhållningssätt, ansats och forskningsmetod	16
2.2 Teoretisk referensram.....	18
2.3 Hypotesprövning.....	19
Kapitel 3 Teori	20
3.1 Agentteorin	20
3.2 Legitimitetsteorin.....	21
3.3 Fusk/Ekonomisk brottslighet.....	22
3.4 Revisor.....	22
3.4.1 Revisorns roll	23
3.4.2 Val av revisor	25
3.4.3 Non-Audit Services.....	26
3.4.4 Frivillig revision utomlands	27
3.4.5 Frivillig revision i Sverige.....	28
3.5 Redovisningskonsult.....	28
3.5.1 Svensk standard för redovisningstjänster.....	29
3.6 Kreditbedömning.....	30
3.6.1 Tillsyn	30
3.6.2 Kreditrisk.....	31
3.6.3 Mindre vs större banker	32
3.6.4 Bankernas relation till företagen	32
3.6.5 Olika faktorerers inverkan på utlåning	33
3.7 Hypotesformulering	34
Kapitel 4 Empirisk metod	37
4.1 Litteratursökning.....	37
4.2 Datainsamling.....	37

4.2.1 Primär- och sekundär data	38
4.3 Urval	38
4.4 Enkätens utformning	39
4.5 Kritik mot enkäten	39
4.6 Svarsfrekvens	39
4.7 Operationalisering	40
4.7.1 Kontrollvariabler	40
4.7.2 Variabler	41
4.7.2.1 Beroende variabler	41
4.7.2.2 Hypoteser – förklarande och oberoende variabler	41
4.8 Validitet och reliabilitet	44
4.9 Generalisering	45
Kapitel 5 Empiriska resultat	46
5.1 Analysmetoder och beskrivande statistik	46
5.2 Konstruktion av variabler	48
5.2.1 Sammanslagning av variabler	48
5.2.2 Beskrivande statistik gällande de nya variablerna	49
5.3 Hypotesprövning	50
5.3.1 Hypotes 1	50
5.3.2 Hypotes 2	50
5.3.3 Hypotes 3	51
5.4 Vidare analys	52
5.4.1 Tabell 5.8	52
5.4.2 Tabell 5.9	53
5.4.3 Tabell 5.10- 5.11	54
5.4.4 Tabell 5.12- 5.14	54
Kapitel 6 Slutsats och diskussion	57
6.1 Diskussion kring syfte och problemformulering	57
6.2 Diskussion kring agentteori och legitimitetsteori	57
6.3 Diskussion kring revisor och redovisningskonsult	58
6.4 Diskussion kring kreditbedömning	59
6.5 Våra slutsatser	60
6.6 Förslag på fortsatt forskning	61
Aktiebolagslagen. (SOU2005:551). Stockholm: Riksdagen	63

Bilaga 1: Följebrev

Bilaga 2: Enkät

Bilaga 3: Spearmans korrelation

Tabellförteckning

- Tabell 5.1 Respondenternas ålder, erfarenhet och antal anställda på bankkontor
- Tabell 5.2 Beskrivande statistik
- Tabell 5.3 Cronbach´s alpha - test
- Tabell 5.4 Beskrivande statistik för nya variabler
- Tabell 5.5 Frekvenstabell
- Tabell 5.6 Regressionsanalys – beroende variabel: ”vikten av revisor”
- Tabell 5.7 Test med kontrollvariabler
- Tabell 5.8 Kruskal – Wallis test, beroende variabel: revisor vs redovisningskonsult
- Tabell 5.9 Pearson Chi^2 - test
- Tabell 5.10 Regressionsanalys – Beroende variabel fråga ”vikten av revisor”
- Tabell 5.11 Regressionsanalys – Beroende variabel fråga ”vikten av redovisningskonsult”
- Tabell 5.12 Regressionsanalys – Beroende variabel revisor vs redovisningskonsult
- Tabell 5.13 Regressionsanalys – Beroende variabel revisor vs redovisningskonsult
- Tabell 5.14 Regressionsanalys – Beroende variabel revisor vs redovisningskonsult

Kapitel 1

Inledning

I detta kapitel kommer en presentation av bakgrunden för studiens ämne presenteras och en diskussion kommer föras kring problemet. Detta kommer leda fram till en problemformulering och syftet med studien. Slutligen finns avgränsningar och en disposition av studien.

1.1 Bakgrund

I 1895 års aktiebolagslag fick Sverige för första gången regler om revision. I lagen finns inga krav på kompetens hos granskningsmannen utan aktiebolagen fick utse en lämplig person som skulle granska bolagets räkenskaper och styrelsens förvaltning. Redan i 1975 års aktiebolagslag infördes krav på att ha en auktoriserad revisor. Detta gjordes för att motverka ekonomiska brottsliga handlingar men också för att de finansiella rapporterna ska vara korrekta och tillförlitliga (SOU2008:32, 2008).

Revisionsplikten blev frivillig för små- och medelstora företag (SME) från och med den första november 2010 vilket berör ungefär 250 000 aktiebolag och handelsbolag i Sverige (Skatteverket, 2010). För att ett företag ska få klassificeras som ett småföretag och därmed få frivillig revision ska de endast uppfylla ett av följande krav:

Högst tre anställda.

Högst 1,5 miljoner kronor i balansomslutningen.

Högst tre miljoner kronor i nettoomsättningen.

(Carrington, 2010; Skatteverket, 2010).

Efter att revisionsplikten avskaffades för SME behövdes inte längre någon revisor men företagen som ändå vill ha expert hjälp med sin redovisning kommer troligtvis behålla eller anlita en redovisningskonsult. Redovisningskonsulten kommer vara den externa personen som har koll på företagets bokföring nu när företagen inte längre behöver revisor. Detta kommer

medföra att redovisningskonsulternas arbete kommer få ett uppsving (Paulsson & Agélii, 2010).

Om företag väljer att behålla den kvalificerade revisorn ger det företaget mer tillförlitliga och pålitliga finansiella rapporter. Revisorn kan även ge ett antal fördelar till företaget som förbättrad processeffektivitet och/eller ökad efterlevnad av lagar och regler (Knechel, Niemi, & Sundgren, 2008).

Kreditvärderingsföretaget Soliditet har sänkt kvalitetsbetyget från AAA till AA för företag utan revisor. Detta på grund av att Soliditet anser att där finns en större risk att inte använda sig av en revisor och denna osäkerhet leder till att lånen blir dyrare för företagen. Även de företag som använder sig av en auktoriserad redovisningskonsult har fått sänkt betyg. Anledningen till detta är att revisorn har en oberoende roll i företaget och kontrollerar att allt står rätt till och att de lagar och regler som finns följs. Värderingsinstitutet vill se hur bra företagen klarar sig utan revisor även detta är en bidragande anledning till Soliditets kvalitetssänkning (FAR, 2012).

Bankerna har behov av att mäta, bedöma och hantera risker vid kreditgivning eftersom de hamnar i finansiella problem om låntagarna inte kan betala tillbaka sina lån. Svenska banker utgår från två aspekter vid kreditgivning, återbetalningsförmåga och säkerhet. Via säkerheten kan bankerna minska förluster vid en betalningsinställelse men storbankerna tycker att återbetalningsförmågan är viktigast. Utgångspunkten vid en riksbedömning är bankernas kunskap om kundspecifika förhållanden till exempel finansiella styrkor, kundens förväntade lönsamhet och kända egenskaper. Efter riskbedömningen görs en riskklassificering då bankerna tittar på både kvalitativa och kvantitativa faktorer. De kvalitativa faktorerna baseras på kundens konkurrenskraft och lednings-kvalitet medan den kvantitativa faktorn utgår från kundens resultat- och balansräkning. De svenska storbankerna, Nordea, Swedbank, SEB och Handelsbanken, arbetar idag med att vidareutveckla de interna metoderna för kreditriskklassificering och betonar samtidigt vikten av att fritt välja den metod som de finner mest fördelaktig (Riksbanken, 2001).

Enligt information hittat på Riksbankens hemsida (2001) måste privatkund eller företag gå igenom en kreditbeviljningsprocess för att kunna få ett lån i en bank. De fyra storbankerna, Nordea, Swedbank, SEB och Handelsbanken, har liknande kreditbeviljningsprocesser. Mindre

krediter beviljas på kontoret medan vid större krediter måste ett beslutsunderlag läggas fram till en kreditkommitté som utarbetas av den affärsansvarige. Beroende på hur komplicerat kreditärendet är och hur stort beloppet är kommer ansökan att hamna på olika nivåer i hierarkin. Den affärsansvarige bedriver ärendet hela vägen. Han sätter även själv priset på krediten men samråder med kreditorganisationen vid beviljandet av kredit (Riksbanken, 2001).

1.2 Problematisering

Företagen upplever att revisorn inger en viss trygghet för räkenskaperna och att förvaltningen sköts som den ska. Vilket resulterat i att FAR gjort en undersökning bland företag för att undersöka vad de tycker om att göra affärer med företag utan revisor. Resultatet visar att sju av tio inte vill göra affärer med dessa företag (FAR, 2010). Det reviderade materialet är viktigt för bankerna när de ska bedöma hur bra det går för företaget vid en kreditbedömning. På grund av att små företag jämfört med stora företag inte längre är tvungna att ha kvar revisorn, så har de små företagen på detta sätt reducerat kostnaden för revisorn och samtidigt minskat den kvalitén som revisorn ger vid revision (Samson, Mary, Clement, & Sule, 2012).

Det är viktigt för bankerna att hålla en god relation med sina kunder för att utvecklas på konkurrensmarknaden säger Silver och Vegholm (2009). Bankernas viktigaste kunder är små och medelstora företag. För att få en större del av den finansiella marknaden måste bankerna skapa bättre relationer med sina kunder och därigenom få nöjdare kunder. Det är lika viktigt för bankerna som för SME att ha en fungerande relation. Företagen vill att bankerna ska förstå deras behov men de tycker att bankerna enbart vill sälja sina produkter och tar inte speciellt mycket hänsyn till deras behov. Företagarna tycker inte att bankerna har insyn i hur deras verksamheter fungerar och då företagarna har svårt att få kontakt med bankerna minskar deras förtroende (Silver & Vegholm, 2009).

Enligt Svensson (1999) går banktjänstemän ofta på intuition och personlig kemi vid en kreditbedömning. Hon tror att detta kan bero på bland annat den begränsade informationstillgången och behovet av ett snabbt beslut. Detta tillsammans med osäkerheten om framtiden gör det svårare för nystartade företag jämfört med etablerade företag att få kredit. Dessutom kan banktjänstemän gå tillbaka och titta på gamla bokslut i etablerade

företag och på så sätt få en bättre finansiell uppfattning. Detta kan jämföras med nystartade företag där bankerna endast kan titta något år tillbaka (Svensson, 1999).

I en artikel av Halling säger Lotta Jörgensen, VD i FAR SRS, att det verkar vara många personer som tror att revisor och redovisningskonsult är samma sak (Carrington, 2010; Halling, 2010). Utifrån Miller och Smiths (2002) slutsats är det viktigt med revisor vid ett banklån för att det ökar nivån av försäkringen. Det finns en hel del fördelar med att ha en revisor och fördelarna varierar mellan företagen. Informationsasymmetrin i företaget minskar när revisorn förbättrar kvalitén på de finansiella rapporterna (Knechel mfl, 2008). Enligt Sjöblom i en artikel av Lennartsson (2010) har revisorn varit en trygghet för redovisningskonsulten. Nu kommer redovisningskonsulten få mer ansvar, på grund av att de nu kan bli den sista utposten (Halling, 2010; Lennartsson, 2010). På grund av detta finns det inte längre någon annan att förlita sig på för redovisningskonsulten när det gäller att ta ställning till om årsredovisningen och bokföringen uppfyller lagar och regler. Därför är nu den auktoriserade redovisningskonsulten tvungen att ha en godkänd slutexamen för att få auktorisation. Denna förändring gör att kunderna vet att de får en kompetent och kvalitetssäkrad individ till att utföra redovisningstjänsterna (). Detta borde innebära att redovisningskonsulten också inger en trygghet vid ett banklån. Dock gör redovisningskonsulten ingen oberoende granskning och lämnar inte någon rapport till tredje man eller offentlig rapport ().

Det finns många befintliga artiklar om revisorernas roll vid en kreditbedömning (jmf, Lamber, 2001; Miller & Smith, 2002; Carrington, 2010 med flera). Det finns dock betydligt mindre information om redovisningskonsulternas roll. Vilket leder till kunskapsgapet i vår studie som blir att se om revisorn och redovisningskonsulten har samma betydelse för banktjänstemän vid en kreditbedömning. Detta gör att vi valt att vinkla vår studie mot att undersöka banktjänstemäns uppfattning om revisor och/eller redovisningskonsult vid kreditbedömning.

1.3 Problemformulering

Utifrån ovanstående problematisering har vi kommit fram till följande frågeställning:

- Hur kan banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult vid kreditbedömning av små- och medelstora företag förklaras?

1.4 Syfte

Syftet med vår uppsats är att förklara banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult och hur den upplevda nyttan av dessa kan påverka kreditbedömningen.

1.5 Avgränsning

Denna studie utgår enbart från banktjänstemännens perspektiv och inkluderar således inte revisorernas eller redovisningskonsulternas perspektiv.

1.6 Disposition

Kapitel 1 - Inledning

I detta kapitel kommer en presentation av bakgrunden för studiens ämnes presenteras och en diskussion kommer föras kring problemet. Detta kommer leda fram till en problemformulering

Kapitel 2 – Vetenskaplig metod

I detta kapitel presenteras studiens vetenskapliga förhållningssätt, ansats samt forskningsmetoden. Även bakgrunden till kapitel tre och dess teoretiska referensram framställs.

Kapitel 3 - Teori

I detta kapitel presenteras teoridelen i vår studie. Först börjar vi med att koppla agentteorin och legitimitetsteorin till arbetet för att sedan göra en jämförelse mellan revisor och redovisningskonsult. Sedan tar vi upp kreditbedömningens olika faktorer som påverkar den. Kapitlet avslutas med en kort sammanfattning med hypoteser.

Kapitel 4 – Empirisk metod

I detta kapitel presenteras genomförandet av den kvantitativa undersökningen genom till exempel litteraturundersökning, operationalisering, urval, generalisering med mera.

Kapitel 5 – Empiriska resultat

I detta kapitel presenteras det empiriska resultatet som smälts in genom enkät undersökningen. Även de statistiska testerna som genomförts för att testa hypoteserna presenteras.

Kapitel 6 – Slutsats och diskussion

I detta kapitel presenteras våra slutsatser och egna reflektioner av uppsatsen. Slutligen presenteras förslag till vidare forskning.

Kapitel 2

Vetenskaplig metod

I detta kapitel presenteras studiens vetenskapliga förhållningssätt, ansats samt forskningsmetoden. Även bakgrunden till kapitel tre och dess teoretiska referensram framställs.

2.1 Vetenskapligt förhållningssätt, ansats och forskningsmetod

Utgångspunkten i denna studie kommer vara en positivistisk vetenskapssyn. Bryman och Bell (2011) menar att positivism baseras på studier av en social verklighet som förespråkar användandet av metoder som används inom naturvetenskapen. Vid användandet av denna vetenskapssyn måste vetenskapen utföras på ett objektivet sett där egna värderingar inte får förekomma. En anledning till att vi har en positivistisk vetenskapssyn är för att vi genererar hypoteser utifrån existerande teori och tidigare studier. Teorierna testas sedan vilket resulterar i bättre förståelse genom förklaringar (Bryman & Bell, 2010). Positivismens motsats är hermeneutik, vilket är förståelse där man studerar och tolkar. Eftersom vår studie bygger på data som analyseras utifrån naturvetenskapliga förklaringsmodeller medan hermeneutik bygger på subjektiv förståelse och tolkning av fakta så lämpar sig inte hermeneutik (Patel & Davidson, 2011).

Den vetenskapliga forskningsansatsen vi kommer använda oss av är deduktion. Enligt Patel och Davidson (2011) utgår man vid deduktion från allmänna principer och befintliga teorier vilket leder till att slutsatser kan dras om enskilda företeelser. Den deduktiva ansatsens utgångspunkt är teorin för att sedan betrakta empirin (verkligheten). Induktion däremot betraktar empirin först och utifrån den utvecklas teorin (Patel & Davidson, 2011). En annan ansats hade varit att använda sig av abduktion som är ett mellanting mellan deduktion och induktion. Här växlas det mellan empirin och teorin. Deduktion blir ett lämpligt tillvägagångssätt för vår studie eftersom det finns relevanta teorier och tidigare studier att tillgå och utifrån dessa testas empirin. Både i den induktiva och deduktiva ansatsen finns risken att resultatet färgas av ens egna föreställningar och idéer (Patel & Davidson, 2011).

Vi kommer använda oss av en förklarande ansats i denna uppsats. Förklarande studier utgår från kausalsamband mellan variabler, med andra ord en orsak ger en verkan (Saunders mfl, 2009). Detta blir relevant för oss då vi ska förklara banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult och hur den upplevda nyttan av dessa kan påverka kreditbedömningen. Således finns det ett orsak-verkan samband för oss att undersöka. En annan studie vi skulle kunna använda oss av är den beskrivande. Den bygger på att författarna ska ha en klar bild av studien och identifiera mönster genom att beskriva aspekterna av ett fenomen. Vilket gör att den inte passar vår studie då vi kommer dra egna slutsatser medan den beskrivande enbart beskriver ämnet. Utforskande studier å andra sidan bygger på att försöka få en bättre uppfattning och en ny inblick om ett visst ämne, vilket leder till en djupare förståelse (Saunders mfl, 2009). Även denna studie anser vi inte passar oss då det redan finns befintlig information om våra variabler och vi behöver följaktligen inte ge en ny inblick i ett ämne. Utan vi strävar istället efter att förklara sambandet mellan redan existerande faktorer.

Vi har valt att genomföra en kvantitativ undersökning då vi vill undersöka påverkan på kreditbedömningen. Kvantitativa studier baseras på siffror och passar studier med deduktiv ansats (Bryman & Bell, 2010). Bryman och Bell (2011) fortsätter med att säga att kvantitativa studier syftar till att säga varför saker är som de är medan kvalitativa vill beskriva hur saker är. Patel och Davidson (2011) säger att det finns två typer av statistik nämligen deskriptiv statistik och hypotesprövande statistik. Deskriptiv statistik använder sig av siffror för att ge en beskrivning av materialet medan hypotesprövande statistik testar statistiska hypoteser. I vår studie kommer vi använda oss av en deskriptiv statistik då vårt resultat bland annat kommer visas i tabeller och diagram. Studien ska vara förklarande och vårt mål är att få en hög svarsfrekvens så att vi kan generalisera. Skickar vi ut enkäter borde det i teorin generera mer svar och därmed ge oss en bättre överblick. Vilket gör att vi kan genomföra bättre statistik. En kvalitativ undersökning hade lämpat sig bättre om vårt syfte hade varit att skapa förståelse för kreditprocessen i bankerna, beroende på om det är revisor eller redovisningskonsult. Den största skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ är att kvalitativ använder sig av ord till exempel vid en intervju.

2.2 Teoretisk referensram

Agentteorin beskriver revision som en försäkran om att företagsledningens uttalande är granskade. Vi har valt att utgå från denna teori för att revisorn genom sitt arbete ger sin försäkran till intressenterna och således förklarar revisionens funktion och nytta. Agentteorin beskriver sambandet mellan agent (företaget) och principal (bank). När principalen inte längre har något direkt övertag över hur agenten sköter verksamheten, får agenten ett informationsövertag över principalen. Detta kan beskrivas som att det finns en informationsasymmetri (Carrington, 2010).

Legitimering är snarlik komfort då revisorn även här inger trovärdighet och kvalitet på revisionen men i detta perspektiv tydliggörs den legitimerade roll revisorn har. Legitimitet handlar även om att vara i harmoni med de regler och etiska koder som finns i samhället (Carrington, 2010). Genom detta blir revisorn en komfort till bankerna.

Revisorernas roll är enligt Lambert (2001) att ge en rättvisande bild av det finansiella materialet. Detta visar deras roll för företagets trovärdighet vid en utlåning. Det finns en hel del fördelar med att ha en revisor och fördelarna varierar mellan företagen. Informationssymmetrin i företaget minskar när revisorn förbättrar kvalitén på de finansiella rapporterna (Knechel mfl, 2008). Vilket leder till bättre villkor för företagen vid bankernas kreditbedömning.

I och med avskaffandet av revisionsplikten förändras redovisningskonsulternas arbetsuppgifter och det kan resultera i att de får ett större ansvar. I framtiden kommer redovisningskonsulternas roll mer och mer att likna revisorns roll säger Lotta Jörgensen (Halling, 2010). Därför har vi även valt att titta på redovisningskonsultens betydelse för banktjänstemännen vid en kreditbedömning.

En annan faktor än revisorn som kan påverka utlåningen är bankens storlek. I de stora bankerna är revisionen viktigare då de förlitar sig mer på den än de små bankerna (Miller & Smith, 2002). Skillnaden vid stora bankernas utlåning till stora företag jämfört med små företag är att i stora företag tittar bankerna på finansiella nyckeltal från certifierade reviderade bokslut, värden på säkerhet och poäng kredit (Berger & Black, 2011). Detta är ytterligare en faktor vi ska titta på under vår empiriska undersökning. Miller och Smith (2002) drar

slutsatsen att det är viktigt med revisor vid ett banklån för att det ökar nivån av försäkran. En av de saker vi vill undersöka är om detta stämmer eller om redovisningskonsulten lika gärna kunde vara en försäkran för företagen vid en kreditbedömning av banktjänstemän.

2.3 Hypotesprövning

Syftet med vår uppsats är att förklara banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult och hur den upplevda nyttan av dessa kan påverka kreditbedömningen. Undersökningen kommer utföras genom en enkätundersökning som ska skickas ut till banktjänstemän. I studien som är kvantitativ kommer hypoteser användas för att analysera det empiriska resultatet. Hypotesprövande undersökningar förutsätter att det finns mycket information och teorier om ett visst ämne. Utifrån teorierna utvecklas hypoteser som är antaganden om förhållanden i verkligheten (Patel & Tebelius, 1987; Patel & Davidson, 2011). Det finns olika företeelser:

- Variablernas samvariation.
- Förutsägelser mellan variabler.
- Variablernas orsaksförhållanden (kausalitet).

(Patel & Tebelius, 1987).

Hypoteserna måste ha ett orsak-verkan samband, alltså *om* detta inträffar *så* händer detta (Patel & Tebelius, 1987). Utifrån teorier och tidigare forskning kommer vi formulera hypoteser som sedan testas.

Kapitel 3

Teori

I detta kapitel presenteras teoridelen i vår studie. Först börjar vi med att koppla agentteorin och legitimitetsteorin till arbetet för att sedan göra en jämförelse mellan revisor och redovisningskonsult. Sedan tar vi upp kreditbedömningens olika faktorer som påverkar den. Kapitlet avslutas med en kort sammanfattning med hypoteser.

3.1 Agentteorin

Agentteorin handlar om relationen mellan principal och agent (Eisenhardt, 1989; Bender, 2004; Lamber, 2001). Det finns tre antaganden och den första tesen handlar om en intressekonflikt mellan principalen och agenten. De andra två teserna handlar om att principalen ska motivera agenten (Bender, 2004). Principalens roll är att stå för kapitalet, bära risker och skapa incitament medan agentens roll är att fatta beslut utifrån principalens vägnar och det händer att de även får bära en viss risk (Lamber, 2001).

Principalen ger ansvar till agenten som ska prestera ett arbete. För att få agenten att agera och arbeta utifrån principalens mål så ingår de båda parterna kontrakt med varandra. Agent problem uppstår då båda parterna inte arbetar för samma mål (Eisenhardt, 1989). Revision brukar förklaras med agentteorin utifrån behovet av att ha revisor som mellanhand mellan principalen och agenten. De behöver mellanhand då båda parterna tros vara vinstmaximerade individer. Detta gör att en osäkerhet mellan parterna uppstår gällande om avtalen som slutits följs (Carrington, 2010). Det finns två aspekter av agent problemet, det ena är moral hazard och det andra är adverse selection. Moral hazard syftar till problemet som uppstår då agenten inte anstränger sig tillräckligt för att nå de uppsatta målen (Eisenhardt, 1989). Adverse selection handlar emellertid om informationsasymmetrin mellan principal och agent. Informationsasymmetrin som uppstår reduceras då företaget anlitar en revisor som medverkar till en försäkran av de finansiella rapporterna (Carrington, 2010).

Det finns ett kontrakt mellan en eller flera principaler och en agent som ska utföra det arbete han blivit delegerad att utföra. Detta innebär att principalen överlåter en del av

beslutsfattandet till agenten (Deegan & Unerman, 2011). Enligt Deegan och Unerman (2011) ska agency cost minimeras för att ett företag ska anses vara väl fungerande.

Här ser principal – agent förhållandet ut som så att principalen är bankerna och agenten är företagen. Då det kan förkomma informationsasymmetri mellan banker och företag, blir revisorns roll viktig. Revisorn är en oberoende medlare mellan principalen och agenten.

3.2 Legitimitetsteorin

Det finns två traditioner inom revision, nationalekonomi och sociologi. Nationalekonomi handlar om att hushålla med knappa resurser medan sociologi handlar om människans sociala beteende och relationen mellan samhället och människan. Under sociologin finns det två perspektiv, komfort och legitimering. Komfort handlar om att revisorn ger trygghet, vid till exempel en eventuell försäljning är revisorn ett bevis på att revisionen är trovärdig och har hög kvalitet. Legitimering är snarlik komfort då revisorn även här inger trovärdighet och kvalitet på revisionen men i detta perspektiv tydliggörs den legitimerade roll revisorn har. Legitimitet handlar även om att vara i harmoni med de regler och etiska koder som finns i samhället. Det finns fyra strategier där företag kan tillämpa en eller flera av dessa för att framstå som legitim. Oftast används den första och sista aspekten av revisorer (Carrington, 2010). Aspekten handlar om att legitimitetsskaparen:

- Utbildar och informerar för att kunna följa samhällets värderingar och etiska koder.
- Manipulera uppfattningen så att de tror att värderingarna och koderna följs.
- Försöker ändra synen för att påvisa att vissa normer och etiska koder är orimliga.
- Försöker ändra på det som görs legitimt för att få en bättre överensstämmelse med samhällets etiska koder och värderingar.

(Carrington, 2010).

Power (2003) säger att revisorer producerar ett ökat förtroende för det finansiella materialet det vill säga bokslutet är mer tillförlitligt när företaget har anlitat en revisor än om de inte skulle ha någon revisor.

Utifrån Scuhmans (1995) studie kan ett företag behålla sin legitimitet även om de inte följer samhällets värderingar och normer. Legitimitet gör att företag anses mer meningsfulla,

förutsägbara och trovärdiga. Den påverkar även hur människor förstår och agerar mot organisationer. Det finns enligt Scuhman (1995) tre typer av legitimitet, praktisk legitimitet (pragmatic), moralisk legitimitet och kognitiv legitimitet (Suchman, 1995).

Genom att revisorn ser till att företagen följer de lagar och etiska koder som finns i samhället ger revisorn en komfort till bankerna. Bankerna känner sig trygga med det reviderade materialet. Revisorn ger även komfort och förbättring till företagen då revisorn bland annat ska göra revisionen bättre genom att lyssna på krav olika intressenten har.

3.3 Fusk/Ekonomisk brottslighet

Om ett företag vid en kreditansökan lämnar vilseledande uppgifter om sin verksamhet så anses detta vara ett kreditbedrägeri och är straffbart enligt BrB 9 kapitel. De felaktiga uppgifterna kan handla om det ekonomiska underlaget och betalningsförmågan, ett felaktigt lagersaldo, falskt arbetsgivarintyg och så vidare. Detta då de vill lura kreditgivaren att medge kredit som de inte hade fått om de varit ärliga. Det allra vanligaste fusket vid obestånd kommer av bokföringsbrott. Bokföringsbrott innebär att den skyldige av oaktsamhet eller uppsåtligt bortser från sin bokföringsskyldighet. Det kan exempelvis innebära att den skyldige undviker att bokföra vissa affärshändelser eller lämnat oriktig information med mera (Sigbladh & Wilow, 2008).

Penningtvätt är en annan typ av ekonomisk brottslighet, som innebär att den skyldige förvärvat egendom genom brott. Lagen kan tillämpas på all verksamhet under Finansinspektionens (FI) tillsyn och kan gälla både fysiska och juridiska personer. Det kan exempelvis handla om banker, advokater, fastighetsmäklare, de som driver yrkesmässig handel, då betalning görs kontant med belopp som motsvarar eller överstiger 15 000 euro (Sigbladh & Wilow, 2008).

3.4 Revisor

Enligt Agélii och Paulsson ska revisorn "granska bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning", (2010, s 34).

3.4.1 Revisorns roll

Revisorernas roll är enligt Lambert (2001) att ge en rättvisande bild av det finansiella materialet. Trovärdigheten hade istället minskat om revisionen hade utförts av ledningen (Lamber, 2001). I Sverige får inte den som reviderar ett material vara samma person som upprättar redovisningen (Carrington, 2010). Den mest väsentliga funktionen av revisionen är att vara till hjälp vid utredningen av kvalitén i informationen och ge den mer trovärdighet. Det reviderade materialet ska ge de finansiella uttalandena mer information och en opartiskhet. Detta borde enligt teorin i sin tur minska risken för bankerna. I takt med att revisions tjänster ökade skulle risken då minska (Miller & Smith, 2002). Det finns en del intressenter som uppskattar att företagen anlitar en oberoende revisor. Långivarna till exempel vill veta om företagen följer de principer, lagar och regler de sägs följa. Några andra exempel på intressenter är anställda, fackföreningar, leverantörer och skattemyndigheter (Carrington, 2010).

Det finns en hel del fördelar med att ha en revisor och fördelarna varierar mellan företagen. Informationsasymmetrin i företaget minskar när revisorn förbättrar kvalitén på de finansiella rapporterna. Revisorn kan även ge interna fördelar för företaget som förbättrar processeffektiviteten och bidra till regelefterlevnad. Revisorns arbete kan även ha en negativ effekt på företaget då en hög kvalitet revision och rapportering ger förbättrad kvalitet på information som konkurrenter kan ta del av. I Finland och Sverige ska revisorn inte enbart yttra sig om finansiella rapporter utan även den föreslagna vinstutdelning och administrativa revision samt bolagets efterlevnad av gällande lagar, förordningar och företagens stadgar (Knechel mfl, 2008). Jämfört med andra länder har Sverige en omfattande revision då den även omfattar förvaltningsrevision (Thorell & Norberg, 2005).

Det har utförts en studie i Storbritannien och Danmark för att se hur stor betydelse revisorn har för småföretag. Resultaten från undersökningen visar att småföretagen tycker att fördelarna med att ha revision är större och viktigare än kostnaden man sparar in på att inte ha det. Detta är särskilt viktigt för de små och medelstora revisionsbyråerna då deras huvudinkomst kommer från småföretagen, det är också viktigt för banker och andra institutioner som förlitar sig på det reviderade materialet (Collis, 2010).

Ett företag kan få en privat-, finansiell-, och en förvaltningsrevision av revisorn beroende på

vad företaget beställer. En revisor kan förbättra ett företag internt och externt genom att granska dess verksamhet. Revisorn ska kontrollera och utvärdera effektiviteten av företagets finansiella struktur vilket kan hjälpa till att upptäcka ekonomiska problem i framtiden. Om en förvaltningsrevision används på rätt sätt kan en revisor utföra konsulttjänster och erbjuda relevanta förslag för att förbättra ledning och småföretagets resultat (Samson mfl, 2012).

Revision kan förklarars med förbättring, försäkran och försäkring. Revisorn måste kommunicera eller på något annat vis förmedla något som inger förtroende för företagets finansiella information hos intressenterna. Genom att informera och genom att skicka ut signaler bygger revisorn förtroende. Revisorn kan skapa förtroende genom att informera det vill säga göra revisionen transparent och genom att berätta om företagets verksamhet. Revisorn kan å andra sidan skicka tydliga och enkla signaler och på så sätt skapa förtroende. Revisorn gör här tolkningar åt användaren genom att signalera att allt står rätt till eller inte (Carrington, 2010).

Enligt Carrington (2010) är utgångspunkten för revision som förbättring, informationsasymmetrin precis som i agentteorin men här angrips revisionen mer direkt. Informationens kvalité är det revision som förbättring handlar om. Enligt denna teori är revisorns roll mer aktiv och de ska påverka redovisningen. Revisorn ses som en informationsmedlare då han/hon ska göra revisionen bättre vilket görs genom att lyssna på krav från olika intressenter. I agentteorin sluts ett avtal mellan två parter men det gör det inte i revision som förbättring. Revisorn får i denna teori bli en medlare mellan intressenterna och företagsledarna/ägarna då ägarna inte vill ge ut mer information än nödvändigt och intressenterna vill ha så god och så mycket information som möjligt. Adverse selektion blir väldigt tydligt på börsen då det kan bli samhällsekonomiska konsekvenser när investerare köper aktier i företag på basis av otillräcklig information (Carrington, 2010).

Komfort beskrivs både från revisionsanvändarnas och revisorns perspektiv. Att vara trygg och komfortabel med redovisningen är det komfort handlar om ur revisionsanvändarnas perspektiv. Komfort kan även betyda välbefinnande, bekvämlighet, trevnad, välstånd med mera. Ur användarperspektivet är revision något som ska finnas men inte synas. Genom signalering, se ovan, kan revision som komfort beskrivas som revision som förbättring men den bör då ske bakom lyckta dörrar. Om revisionens problem lyfts fram kan den komfort som användaren känner för revisionen påverkas. Komfort kan även ses ur revisorns perspektiv. I

detta perspektiv är det revisorn själv som avgör när han/hon känner sig komfortabel med det han/hon reviderat. Med andra ord revisorn hinner inte granska allt för då skulle han/hon aldrig bli klar och det skulle bli olönsamt då ingen vill betala för något som inte blir klart. Revisorn ska dock bli klar med revisionsberättelsen till årsstämman. Under revisionsprocessen med revisionen måste revisorn samla in bevis som stödjer de påståenden revisorn uttalar sig om i revisionsberättelsen. Detta gör revision samtidigt som han/hon svarar på frågor som till exempel om han/hon känner sig komfortabel med revisionen vilket görs för att uppnå ett komfortabelt tillstånd. Revisorerna ska gå igenom bland annat företagets kundfodringar, lager med mera. De tittar också på om företaget sköter sina betalningar, deklaration och bokföring gällande skatter och avgifter. Revisorerna funderar på om företagsledningen är att lita på, om media har skrivit något om företaget som gör att de behöver utvidga sin granskning. Detta och lite till gör revisorn för att kunna känna sig komfortabel. Dock behöver inte alla orosmoment avlägsnas för att revisorn ska känna sig komfortabel med att underteckna revisionsberättelsen. Under den process där revisorn lär känna företaget kommer det att uppstå situationer som innan sågs som orosmoment men nu inte längre är så allvarliga. Det kommer även uppstå situationer som innan inte sågs som allvarliga som nu borde gås igenom. Komfort innebär även förändring och förnyelse (Carrington, 2010).

Revisorn ska följa god revisionssed och internationella revisionsstandarder när de utför en revisionsberättelse. Där lämnar revisorn sina slutsatser. Revisorn ska även vara oberoende och följa de regler som finns inom revision, redovisning och skatt. De besitter en viss kompetens då de ska ge råd till kunden (Dahlqvist, Iredah, & Skough, 2013). Enligt revisionslagen (SOU1999:1079) paragraf 36 tredje stycket ska revisorn omfattas av offentlighets- och sekretesslagen. Paragraf 35 i samma lag talar om att revisorn har tystnadsplikt vilket betyder att revisorn inte får lämna information till obehöriga.

3.4.2 Val av revisor

Enligt Miller och Smith (2002) har tidigare studier visat att den uppfattade kvaliteten av revision anses högre hos de stora revisionsfirmorna än de små. Det finns många studier om revisionskvalité beroende på vilken firma revisorn kommer ifrån, men dessa är inte entydiga. Det finns många som anser att revisionen är bättre om den är gjord av en av de större revisionsbyråerna. Dock finns det även studier som pekar på det motsatta. De visar att storleken på revisionsbyrån inte påverkar bankutlåningen.

Det är svårt att veta varför företagen väljer just den revisorn eller den redovisningsbyrån men en orsak kan vara kostnaden eller kvalitets överväganden. Det har forskats i om agentteorin till viss del kan förklara valet av revisor (Knechel mfl, 2008). Knechel mfl, (2008) skriver i sin artikel att om revisorerna är mer lyhörda för företagets behov och engagerar ledande personer kommer företagen vara mer nöjda med revisionen. De har även kommit fram till att frågor om komplexitet och intern verksamhet driver revisor. Utifrån behovet av lånfinansiering väljs revisor i de medelstora företagen medan även de stora företagen drivs av hävstångseffekten men den verkliga drivkraften är val av offentlig notering (Knechel mfl, 2008).

I ett litet företag har oftast ägaren synpunkter på hur granskningsåtgärderna vid en revision ska se ut och vilka revisioner som kan vara viktiga för verksamheten (Knechel mfl, 2008). Ägare till småföretag är noga med att räkenskapsinformationen är precis vilket ger en direkt påverkan på revisorns förhållningssätt. Med andra ord vill ägare till små företag lägga sig i revisorns arbete då deras företag är som deras skötebarn (jmf Knechel mfl, 2008). Det kan vara en god ide för småföretag att anlita en professionell revisor då de har erfarenheten och kunskapen i hur räkenskapsböcker görs (Knechel mfl, 2008). Det kan vara en utmaning att redovisa små företag då de har begränsade resurser, en mängd rapporter och arbetar direkt med ägarna. Detta kräver att revisorerna är uppdaterade och vet vad de ska göra. Små företagare kan tycka att det är dyrt med en professionell revisor som ska granska deras finansiella rapporter och vara en kvalitetsgranskning. Därför frågar sig småföretagarna om vilka perspektiv och omständigheter som finns innan de beslutar sig för hur mycket de ska betala ut till revisorn (Samson mfl, 2012).

3.4.3 Non-Audit Services

Många revisorer väljer även att sälja sina tjänster genom konsulttjänster, på detta sätt kan de erbjuda ett mervärde för företagen. Det finns dock de som menar att detta kan påverka revisorns oberoende ställning. Då revisorn kan välja att se mellan fingrarna med vissa påståenden i klientens årsredovisning, för att han vill behålla en god relation till klienten och inte riskera konsultationens intäkter (Carrington, 2010). I Sverige där det finns väldigt många småföretag förlitar sig en stor del av dem på NAS (Non-Audit Services). Som nämnts ovan kan NAS påverka revisorns oberoende ställning, men det kan också vara en fördel att köpa

både revision och NAS av samma revisor. Fördelen är att om det finns kunskapsspridning mellan de båda, så borde klienterna kunna köpa tjänsten till ett lägre pris. En annan fördel är att klienten slipper lägga tid och pengar på att leta upp en annan revisor eller motsvarande konsultation på annat håll (Svanström & Sundgren, 2012).

Studien av Svanström och Sundgren visar att småföretag ofta använder sig av olika typer av NAS kopplat till revisionen. Det var bara en liten grupp av företag som valde att hitta en annan konsult till detta. De kunde även påvisa ett samband mellan hur länge revisorn och klienten hade arbetat ihop och valet att köpa NAS. Bäst NAS fås genom erfarenhet och därför är det särskilt intressant för företagen att få tjänsten från en revisor som har information om företaget. Författarna kunde även se ett samband mellan de som köpte NAS och att deras uppfattning om revisionskvalitén levde upp till deras förväntningar. Detta leder även till att företagen väljer att inte få rådgivning från andra källor (Svanström & Sundgren, 2012).

3.4.4 Frivillig revision utomlands

I en undersökning som gjordes i Malaysia där alla företag måste ha revisor, visade det sig att många av företagen hade velat se en utveckling där revisionen blev frivillig. Huvudanledningen till avskaffandet är att revisionen anses som en börda. Företagen måste ständigt förbereda insamlandet av viktig information till revisorn, vilket anses onödigt då det tar för mycket tid. Här pratar de även om den vanligaste anledningen som brukar tas upp i samband med diskussioner kring avskaffande, det vill säga kostnadsbesparingarna. Dock nämner författarna även här att det har visat sig på senare tid att så inte alltid är fallet. Detta på grund av att banker och andra långgivare ofta kräver reviderat material för att få en rättvis bild av företagets kreditvärdighet. Ett litet företag kan på så sätt få problem då de vill expandera sin verksamhet, eftersom processen med att få lånet beviljat blir mycket svårare (Kamarudin, Abidin, & Smith, 2012).

En av de främsta anledningarna till att eliminera den obligatoriska revisionen för små företag är kostnaden. Storbritannien eliminerade den obligatoriska revisionen 1994 men de har ändå valt att behålla den obligatoriska granskningen av små företag eftersom revisionen ger ett värde till aktieägare, banker och andra finansiella institutionella kreditgivare, leverantörsskulder, skattemyndigheter och anställda (Chung & Narasimhan, 2001). Chung &

Narasimhan (2001) kom fram till att det skulle bli ett eliminerat revisionsarvode om revisorn avskaffades och att det är fler fördelar än kostnader med den årliga revisionen revisorn utför.

3.4.5 Frivillig revision i Sverige

Sedan 1980-talet ska alla företag i Sverige ha en revisor men efter 1 november 2010 behöver små företag inte längre anlita en revisor (Regeringskansliet, 2010). Enligt aktiebolagslagen (SOU2005:551) 9 kapitlet paragraf 1 ska ett aktiebolag ha en revisor om bolag inte under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutningen, 3 miljoner kronor i nettoomslutning och medeltalet anställda uppgått till mer än 3. Om ett företag som har en revisor väljer bort honom/henne måste detta fattas på en bolagsstämma och anmälas till Bolagsverket. Det måste finnas en revisor i moderbolaget om det visar sig att koncernen uppfyller gränsvärdet (Regeringskansliet, 2010).

I ett litet företag där ägare och bolagsledning oftast är en och samma person är revisionsplikten inte till någon nytta. Samhället har däremot en stor fördel av den lagstadgade revisionen. När företag vill ha ett lån tittar bankerna i stor utsträckning på uppgifter från kreditupplysningsföretag för att se om företaget har några betalningsanmärkningar eller annat. Även skattemyndigheten använder sig av kreditupplysningsföretag. Fördelarna med frivillig revision till små företag är att det blir billigare för dem. De behöver enbart anlita revisor när det är nödvändigt till exempel vid en kredit från en bank. Nackdelarna med frivillig revision faller på samhället men då det inte finns några bevis som säger att nyttan för samhället är lika stor som kostnaden är risken stor att en viss del av omvärlden inte anser att småföretag behöver revisionsplikten (Thorell & Norberg, 2005).

3.5 Redovisningskonsult

Då de små företagen inte längre behöver någon revisor men de ändå vill ha experthjälp med sin redovisning kommer de troligtvis behålla eller anlita en redovisningskonsult. Redovisningskonsulten kommer vara den externa personen som har koll på företagets bokföring nu när småföretagen inte behöver revisor. Detta kommer medföra att redovisningskonsulternas arbete kommer få ett uppsving (Paulsson & Agélii, 2010).

De auktoriserade redovisningskonsulterna ska följa Reko, god redovisningssed och de yrkesetiska reglerna, de ska även ha god kännedom om tillämplig redovisnings- och

skattelagstiftning. Uppdragsgivaren har eget ansvar för företagets redovisning medan redovisningskonsulten har ansvaret för att de utförda uppgifterna har en hög kvalitet (Paulsson & Agélii, 2010). Redovisningskonsultens relation med företaget gör att de kan bli som mentorer för företagsledningen, i frågor rörande planering, kontroll och kostnadskontroll (Berry, Sweeting, & Jitsu, 2006). Pernilla Halling har intervjuat Lotta Jørgensen, VD i FAR SRS, om redovisningskonsultens roll. Lotta säger att i framtiden kommer redovisningskonsulterna roll mer och mer att likna revisorns roll, med andra ord kommer yrkeskåren att bli mer jämbördiga i ansvar och arbetsuppgifter. Redovisningskonsulterna kommer med andra ord att ha egen kundstock och arbeta mer med rådgivning. Idag arbetar många redovisningskonsulter med årsbokslut och årsredovisningar på redovisningsbyråer. I och med att vissa småföretag inte längre kommer ha kvar revisorn kommer det medföra att redovisningskonsulten får ta ett större ansvar (Halling, 2010). Det är många revisorer som har bytt titel till auktoriserad rådgivare nu när revisionsplikten försvann (Halling, 2010).

3.5.1 Svensk standard för redovisningstjänster

Svensk standard för redovisningstjänster (Reko) tydliggör de auktoriserade redovisningskonsulternas roll (FAR, 2012). FAR beslutade att utge en standard för redovisningskonsulter, 2008 skrev de klart Reko och nu används 2012 års upplaga. Reko ska tillämpas av alla auktoriserade redovisningskonsulter och deras medarbetare för att se till att de utförda uppgifterna uppnår en hög kvalitet (FAR). Tillämpningen av Reko gör det lättare för en annan arbetskamrat att träda in i ditt ställe och göra klart uppgifterna tillsammans med kunden. Detta fungerar då Reko ger en tydlig struktur och ett gemensamt arbetssätt effektiviserar redovisningskonsulternas arbete (FAR, 2012).

Reko ska även vara ett beslutsunderlag i uppdragsgivarens verksamhet. För att kunna uppfylla kundens behov och nytta måste redovisningskonsulten ta initiativ och vara förebyggande. Kunden och redovisningskonsulten måste kunna kommunicera på ett effektivt och lättförståeligt sätt med varandra för att redovisningskonsulten ska kunna veta hur uppdragsgivaren vill ha det. Det ska skrivas ett uppdragsavtal mellan redovisningskonsulten och uppdragsgivaren och detta ska senast förnyas vart femte år. Redovisningskonsulten måste dokumentera *allt* som sker inom uppdraget mellan honom och kunden (Paulsson & Agélii, 2010). Det kan vara viktigt speciellt om kunden och redovisningskonsulten hamnar i en ansvarssituation. Redovisningskonsulten kan då visa upp allt han har gjort för att till exempel

få den information han behöver för att redovisningen ska uppfylla lagens krav. Enligt regleringar i Reko måste redovisningskonsulten anmäla fel och oegentligheter som han upptäcker eller misstänker i företagets redovisning. När fel och oegentligheter har upptäckts eller misstänkts ska redovisningskonsulten diskutera detta med uppdragsgivaren och sker inga förändringar måste redovisningskonsulten överväga att frångå uppdraget. Redovisningskonsulten måste betrakta allt han får från kunden med skepticism då han har ett eget ansvar för det biträde han lämnar. De brott som redovisningskonsulten i första hand kan riskera att dömas för är skattebrott, bokföringsbrott och medhjälp till dessa brott. Skadeståndsrättsligt ansvar är med något de kan råka ut för då de uppsåtligen eller av vårdslöshet upprättat en handling, handlingen har orsakat skada samt att det kan konstateras ett kausalitet mellan handling och skada (Paulsson & Agélii, 2010).

Vart sjätte år genomgår alla redovisningskonsulter som är medlemmar i FAR en kvalitetskontroll. Förutom kontrollaspekten syftar kvalitetskontrollen även på att utgöra ett stöd för redovisningskonsulterna så att de kan utföra arbetet med hög kvalitet och säkerställa förtroendet för yrkesgruppen. Redovisningskonsulterna är sedan 15 mars 2009 skyldiga att tillämpa lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Upptäcker de något som har med lagen att göra ska det anmälas till Finanspolisen (Paulsson & Agélii, 2010).

3.6 Kreditbedömning

3.6.1 Tillsyn

Banktjänstemän ska följa reglerna i Finansinspektionens förordningar vid upprättandet av kreditbedömning (Forsberg, 2013). ¹Finansinspektionen ska enligt Finansinspektionens förordningar ansvara för tillsynen, regelgivningen och tillståndsprövningen som rör finansiella marknader och företag. Från och med 5 maj 2013 ska myndigheten inom ramen för egna beslut om resursfördelning och planering arbeta för det finansiella systemet. Myndigheten ska biträda regeringen med yttranden och utredningar i en särskild rapport senast den 15 april. Efter den 6 juni ska myndigheten fullgöra de uppgifter som ska skötas av behörig myndighet. De ska inom sitt ansvarsområde aktivt delta i det samarbete inom Europeiska unionen. Myndigheten ska samverka med Riksbanken och samråda med

¹ Denna text är baserad på och snarlik delar av den text som återfinns i Finansinspektionens förordningar. Då det handlar om lagtext har texten snarare sammanfattats än omformulerats.

ekonomistyrverket, konsumentverket, riksbanken och riksgäldskontoret. Myndigheten leds av en styrelse som i sin tur består av högst 10 ledamöten. Regeringen utser vice ordförande (VD). Den som är styrelseledamot eller anställd hos myndigheten får inte för egen eller någon annans räkning driva eller ha del i ett företag som driver verksamhet som är tillstånds-, registrerings- eller anmälningspliktig hos myndigheten eller motsvarande myndighet i ett annat land. Det ska finnas en personalansvarsnämnd och de ska tillämpa personalföreträdarförordningen och internrevisionsförordningen. Myndigheten får meddela föreskrifter i fråga om avvikelser och besluta om undantag i enskilda fall (Riksdag, 2009). Det finns även interna regler på bankkontoren som banktjänstemännen måste följa när de bedömer företags kredit (Forsberg, 2013).

3.6.2 Kreditrisk

Riskhantering innebär att man väger den möjliga förtjänsten med risken av att göra affärer med företag (Sigbladh & Wilow, 2008). Företag ska helst sprida ut sitt kapital på olika branscher och kunder för att på det viset minska sin risk (Tegin, 1997). Ett sätt att mäta risk är genom riskprognoser. Riskprognoser mäts i procent och anger hur stor risken är att företaget hamnar på obestånd inom de 24 kommande månaderna. För att jämföra företagens risk procent ställs det mot snittrisken för den bransch företaget är verksam i. Är riskprognosen högre än snittet i Sverige och inom branschen innebär det en större risk. Bankerna får på så sätt en uppfattning om hur stor risken är att göra affärer med företagen (Stenberg & Sigbladh, 2003). Bankerna följer vissa principer vid kreditgivning bland annat att de inte bör bevilja kredit till företag som troligtvis kommer råka ut för fallissemang även om företagen kan erbjuda en fullgod säkerhet (Sigbladh & Wilow, 2008). Fallissemang innebär att kredittagaren inte kan betala sin ränta, amorteringar, leasingavgifter med mera (Tegin, 1997). Det finns fyra anledningar till detta:

- Det kostar tid och pengar att avveckla en dålig satsning.
- Det finns risker (hanteringsrisker) som är svåra att bortse från.
- De tidigare eventuella vinsterna överstigs av kostnaderna att avveckla satsningen.
- Det gör kredittagaren en tjänst genom att inte bevilja krediten.

(Sigbladh & Wilow, 2008).

3.6.3 Mindre vs större banker

En faktor som kan påverka utlåningen är bankens storlek. Banktjänstemännen på de olika bankerna har olika uppfattningar om revision. I de stora bankerna är revisionen viktigare då de förlitar sig mer på den än de små bankerna (Miller & Smith, 2002). Skillnaden vid stora bankernas utlåning till stora företag jämfört med små företag är att i stora företag tittar bankerna på finansiella nyckeltal från certifierade reviderade bokslut, värden på säkerhet och poäng kredit (Berger & Black, 2011). Berger och Black (2011) menar således att stora banker helst lånar ut till stora företag då deras kreditbedömning baseras på "hård" information så som nyckeltal bokslut med mera. Medan små banker passar små företag bättre som finansiärer. Då små banker tittar på "mjuk" information så som personlig kunskap om företagets ägare och dess ledning (Berger & Black, 2011).

Utifrån Miller och Smiths (2002) slutsats är det viktigt med revisor vid ett banklån för att det ökar nivån av försäkran. Dock påverkas inte beslutet om att bevilja ett lån eller räntans nivå av omfattningen av revisionen. Däremot kan det påverka storleken på lånet som blir beviljat. Storleken på det beviljade lånet påverkas även av bankens storlek. De små bankerna kan inte ge lika stora lån som de stora, då stora banker har en större kapacitet att låna ut pengar. Det vill säga kapaciteten att låna ut sjunker med storleken på banken. Sådan information är användbar för revisorn då denne kan ge råd till sin klient vid valet av bank. En öppen kommunikation mellan banktjänstemannen och revisorn skapar fördelar för både låntagare och långivare (Miller & Smith, 2002). Signalerna från en revisions rapport är inte tillräckligt starka för att övervinna signalerna som kommer från annan finansiell information (Miller & Smith, 2002).

3.6.4 Bankernas relation till företagen

Bankerna borde enligt marknadsförings teorin skaffa sig en bra relation med sina kunder vilka i största mån troligen är små- och medelstora företag då de är viktiga för att bankerna ska kunna utvecklas på konkurrensutsatt marknad. Det är viktigt för både banker och företag att ha en bra relation med varandra. För bankerna är det viktigt att ha en god relation till sina kunder då detta gör det lättare att möta behoven från kunderna. Företagen vill ha en bra relation med sina banker då de ger finansiellt kapital, råd och stöd för tillväxt och utveckling (Silver & Vegholm, 2009).

Bankerna spelar en stor finansiell roll i Sverige för små- och medelstora företag då de inte har mycket annat att välja på. Bankernas kunder tycker att bankerna gör rutinmässiga affärer med dem och enbart håller sig till sina normer, regler och politik. Företagskunderna vill att bankerna ska ha mer koll på deras specifika behov och på det sättet erbjuda kunderna det de vill ha. För en leverantör som till exempel banker är det viktigt att göra förändringar speciellt sådana som riktar sig mot kundernas behov. För att kunna ge kunderna det de vill ha är det viktigt att prata med de som har kundkontakten då de ofta får information om kundernas behov. De företag som låter sina anställda få en större inblick i företagets interna resurser kommer med större sannolikhet uppfylla kundernas behov. Även om bankerna inte har levt upp till SME kundernas tillfredsställelse har de alltid gett dem förtjänster vilket lett till att bankerna har behållit sina kunder. Det har blivit svårare för bankerna att behålla sina kunder om de fortsätter på det sättet då det är lättare att byta bank om kunderna får bättre service på en annan bank (Silver & Vegholm, 2009). För att kreditgivarna ska kunna göra en bedömning av företagsledningens kompetens krävs att de dels har erfarenhet av företagsbedömning men även kunskaper om företagsledningen. Värderingen av företagsledningen är starkt kopplad till olika situationer och storleken på risken i dessa. Ett exempel på en sådan situation är om kreditgivarna ska göra en bedömning av ett nystartat företag, då är risken högre än i ett gammalt och för kreditgivarna välkänt företag. Några andra exempel på situationer där risken påverkas kan vara nyinvestering kontra reinvestering, eller vid en helt ny situation.

3.6.5 Olika faktorerers inverkan på utlåning

Bankerna vill ha olika säkerheter för att företagen ska få ett lån beviljat, mer än exempelvis inventarier eller kundfodringar vilket oftast används av småföretag. En mixad portfölj är vad bankerna strävar efter. Mixen påverkar små- och medelstora banker medan det har en minimal effekt på stora banker. Även räntan är lägre i de stora bankerna vilket också kan vara en orsak av detta (Miller & Smith, 2002). För att sprida kreditrisken så väljer bankerna att inte koncentrera krediterna till en specifik bransch, en viss ort, visst företag och så vidare. Detta kan bli ganska komplext då det samtidigt som de vill behålla sina gamla kunder även vill ha nya (Stenberg & Sigbladh, 2003).

Företag med en stark kapitalstruktur borde i teorin få bättre lånekrav av banktjänstemännen för de anses vara mer kreditvärdiga. Dock stämmer inte detta enligt Miller och Smiths studie.

Vid ansökande av lån var det viktigare för de företag som hade stark kapitalstruktur att intyga det med revisionen av en oberoende revisor än för de företag med svag kapitalstruktur. Detta är önskvärt för att öka företagets trovärdighet det vill säga deras kredibilitet (Miller & Smith, 2002).

En aspekt som kan påverka bankutlåningen är banktjänstemannens erfarenhet av utlåning. Enligt Miller och Smith (2002) så gav de som hade en arbetslivserfarenhet på 2-5 år endast avslag på 4,3 procent av lånen. Denna siffra ökade med antalet år de arbetade med utlåning och de som var mest återhållsamma med lån var de som jobbat mer än 15 år där siffran låg på 16,6 procent avslag. En annan intressant slutsats de drog var att de som hade väldigt lite erfarenhet det vill säga de som arbetat i mindre än två år var relativt konservativa med ett avslags procent på 10,6 (Miller & Smith, 2002).

3.7 Hypotesformulering

För att mäta våra hypoteser har vi utvecklat frågorna i enkäten efter tre huvudkategorier.

Dessa kategorier har vi identifierat genom arbetets gång som de som förklarar revisorns och redovisningskonsultens nytta på bästa sätt. Kategorierna är komfort, status och förbättring.

Komfort ansåg vi vara relevant då det handlar om att banktjänstemän upplever komfort när företaget har en oberoende individ som granskar att lagar och regler följs och även att ekonomisk brottslighet inte förekommer. Status ansåg vi vara relevant då vi här ville se vilken av revisor eller redovisningskonsult banktjänstemännen upplevde ökade företagets anseende, säkerhet och förtroende mest. Status var även viktig då det speglar om revisor och redovisningskonsult inget värdefull kunskap och om de är viktiga för samhället. Förbättring ansåg vi vara relevant då den innefattar hurvida företagen ansees mer eller mindre riskfyllda och effektiva, bättre eller sämre på att förvalta sina resurser och om de ökar kvaliteten om de har revisor och/eller redovisningskonsult.

Revisorns roll är att vara mellanhand mellan principalen och agenten i agentteorin (Carrington, 2010). I vårt fall är principalen bank och agenten företag, vid en kreditbedömning blir på så vis revisorn mellanhanden mellan dessa. Informationsasymmetrin som uppstår reduceras då företaget anlitar en revisor som medverkar till en försäkran av de finansiella rapporterna (Carrington, 2010). Legitimitetsteorin handlar om att vara i harmoni med de regler och etiska koder som finns i samhället (Carrington, 2010). Därför blir bokslutet

mer tillförlitligt när företaget har anlitat en revisor än om de inte har anlitat någon revisor (Power, 2003).

Revisorns mest väsentliga funktion är att vara till hjälp vid utredningen av kvalitén i informationen och ge den mer trovärdighet. Det reviderade materialet ska ge de finansiella uttalandena mer information och en opartiskhet (Miller & Smith, 2002). Många intressenter uppskattar att företagen anlitar en oberoende revisor. För långivarna är det viktigt att veta att företagen följer de principer, lagar och regler som de ska följa (Carrington, 2010).

Efter att revisionsplikten avskaffades för små- och medelstora företag har redovisningskonsulten fått en större roll. Då många av de företag som fortfarande vill ha expert hjälp vänder sig istället till redovisningskonsulter (Paulsson & Agélii, 2010). Revisorn har tidigare varit en trygghet för redovisningskonsulten då revisorn har varit den sista utposten. Nu kommer istället redovisningskonsulten få ett större ansvar för att de kan i vissa fall få ta över denna roll (Halling, 2010; Lennartsson, 2010). Utifrån ovanstående text har vi kommit fram till följande två hypoteser:

H1: Banktjänstemän upplever det mer avgörande vid kreditbedömning att företagen anlitar en revisor jämfört med om företagen enbart anlitar en redovisningskonsult.

H2: Banktjänstemän upplever det avgörande vid kreditbedömning att företagen anlitar både en revisor och en redovisningskonsult.

Utifrån Miller och Smiths (2002) slutsats är det viktigt med revisor vid ett banklån för att det ökar nivån av försäkran. Detta borde enligt teorin i sin tur minska risken för bankerna. (Miller & Smith, 2002). En faktor som kan påverka utlåningen är bankens storlek. Banktjänstemännen på de olika bankerna har olika uppfattningar om revision (Miller & Smith, 2002). Skillnaden vid stora bankernas utlåning till stora företag jämfört med små företag är att i stora företag tittar bankerna på finansiella nyckeltal från certifierade reviderade bokslut, värden på säkerhet och poäng kredit (Berger & Black, 2011). Berger och Black (2011) menar således att stora banker helst lånar ut till stora företag då deras kreditbedömning baseras på "hård" information så som nyckeltal bokslut med mera. Medan små banker passar små företag bättre som finansiärer. Då små banker tittar på "mjuk" information så som personlig kunskap om företagets ägare och dess ledning (Berger & Black, 2011).

H3: *Banktjänstemän som arbetar på större bankkontor anser att det är viktigare med revisor än banktjänstemän som arbetar på mindre bankkontor.*

Kapitel 4

Empirisk metod

I detta kapitel presenteras genomförandet av den kvantitativa undersökningen genom till exempel litteraturundersökning, operationalisering, urval, generalisering med mera.

4.1 Litteratursökning

Vi använder oss av vetenskapliga artiklar till vår teoretiska referensram, eftersom de ger högre trovärdighet, tillförlitlighet och framförallt tillgång till den mest aktuella kunskapen kring ämnet. Artiklarna söks i Högskolan Kristianstads databas Summon och google scholar. Genom att läsa flera olika artiklar breddar vi vårt perspektiv vilket ger oss en mer objektiv syn på ämnesområdet. Sorteringarna av artiklarna utgår i första hand från relevansen för ämnet. Hänsyn tas till artiklarnas aktualitet då de med nyast publiceringsdatum väljs. Några äldre källor valdes utifrån att de ansågs relevanta och tidsbestående. Sökord vi använder oss av i olika kombinationer och böjningar för att hitta aktuella artiklar är audit, business manager, accounting consultant, voluntary audit, mandatory audit, credit, bank. Annan litteratur som facklitteratur och kurslitteratur använder vi för att belysa ämnet. Facklitteraturen hämtas från högskolans bibliotek och Karlshamns kommuns bibliotek. Yttligare information hämtar vi från tidningen Balans och revisorernas branschföreningens, FAR, hemsida. Vi är medvetna om att dessa båda inte är vetenskapliga utan beskriver mer revisorernas arbete utifrån riktlinjer, normer och rekommendationer. Trots detta använder vi oss av informationen och försöker väga upp och kompletterar med de vetenskapliga artiklarna.

4.2 Datainsamling

Syftet med vår uppsats är att förklara banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult och hur den upplevda nyttan av dessa kan påverka kreditbedömningen. Utifrån detta väljer vi att använda oss av en kvantitativ undersökning vilket gör att vi kan generalisera resultatet. Utskicket av enkäten ske till företagsrådgivare och deras chefer i Blekinge och Skåne.

Fördelarna med en enkätundersökning är att respondenterna får den tid de behöver och hinner tänka igenom frågorna och svaren i lugn och ro. De påverkas inte heller av den intervjuareffekt som kan uppstå vid intervjutillfället. Nackdelarna med enkäten kan vara att respondenterna misstolkar frågorna och saknar möjlighet att ställa följdfrågor. Enkäten i sig ger heller ingen djupare förståelse av ett ämne och bortfallet kan bli stort (Ejlertsson, 2005). Vi använder oss av en fix metod i undersökningen vilket innebär att alla respondenter har fått samma frågor (Höst, Regnell, & Runeson, 2006).

4.2.1 Primär- och sekundär data

Enligt Saunders mfl, (2009) finns det primär data och sekundär data. Sekundär data går ut på att leta information som redan finns tillgänglig. Det kan vara data som är lite bearbetad, rådata, eller som är mycket bearbetad till exempel sammanfattningar. Även om sekundär data inte är ny data kan den ändå hjälpa till att ge svar på problemformuleringen. Primär data går ut på att samla in ny information och syftar på att ge svar på problemformuleringen (Saunders mfl, 2009). I undersökningen har primär data använts vid enkätundersökningen.

4.3 Urval

En population är den grupp av människor som är målet för enkätundersökningen (Ejlertsson, 2005). Ett urval görs på flera olika sätt till exempel genom stickprov. Om ett stickprov används innebär det att ett urval görs ur populationen (Patel & Davidson, 2011). Vi väljer ett bekvämlighetsurval, där urvalet utgörs av de individer som är tillgängliga vid just det tillfället. Eftersom urvalet blir väldigt begränsat får vi vara försiktiga med generaliseringen (Jakobsson, 2011). Vi väljer att göra en enkätundersökning som ska rikta sig till företagsrådgivare och företagschefer som arbetar på banker. En geografisk avgränsning görs till Blekinge och Skåne. Företagsrådgivare och deras chefer väljs för att vi anser att de har bäst kunskap om företagets kreditprövning. Enkäten skickas till både större och mindre bankkontor, för att se ifall deras uppfattning skiljer sig. Det andra alternativet hade varit att fråga alla banktjänstemän men de har andra arbetsuppgifter och är därmed inte lika insatta i ämnet. Anledningen till den geografiska avgränsningen är att författarna bor i dessa län och de ligger alltså i vårt närområde. Mailadresserna till de vi skickade ut enkäterna till har bland annat hämtats från bankernas hemsidor. De banker som inte har kontaktuppgifter på sina hemsidor

har vi kontaktat via telefon för att få tillgång till företagsrådgivarnas och deras chefers mailadresser.

4.4 Enkätens utformning

En nätbaserad enkät görs i enkätprogrammet google docs (Google, 2013). Denna enkät skickas ut via mail till respondenterna med en länk till enkätundersökningen (Se bilaga 2). Vi använder en enkel och stilren enkät vilket anses ge en högre svarsfrekvens (Saunders mfl, 2009). I mailet finns förutom enkäten även ett följebrev (Se bilaga 1) där vi introducerar enkäten till respondenterna. I brevet presenteras syftet och frågeställningen för att ge dem en bättre inblick i studien och på så sätt eventuellt få högre svarsfrekvens. Vi försäkra respondenterna om att deras svar ska behandlas anonymt.

Enkäten skickas ut till respondenterna den 15 maj 2013. En påminnelse med samma innehåll som i det första mailet skickas den 20 maj 2013. Sista svarsdagen sätts till 23 maj 2013. Efter det accepteras inga fler svar.

4.5 Kritik mot enkäten

När enkäten skickas ut får vi först en del svar, men det visar sig att vissa banktjänstemän inte kan öppna länken till enkäten. Detta åtgärdar vi och skicka ut ett nytt mail till alla.

En av respondenterna skickar ett mail till oss och frågar om vi menar auktoriserad redovisningskonsult. Hon anser att det är stor skillnad på dem som genomgått alla utbildningar och dem som inte har det men ändå kallar sig redovisningskonsult.

4.6 Svarsfrekvens

Vi skickar epost till både specifika företagsrådgivare, deras chefer och till allmän mail på bankernas hemsida. Eftersom epost skickas till de allmänna mailadresserna kan vi inte veta hur många som har mottagit vår enkät. Därför vet vi inte heller hur stort bortfallet var utan fokuserar istället på svarsfrekvensen. Vi vet inte heller vilka som svarat eller vilka som inte svarat på enkäten vilket också gör det svårt med en bortfallsanalys. Från ett bankkontor har vi mottaget epost om att de inte kan svara på enkäten på grund av tidsbrist och/eller att de inte vill lämna konfidentiellt material. Ett externt bortfall infaller då en person vägrar svara eller

inte har möjlighet att svara i undersökningen. Denna person kan inte ersättas av någon annan då han besitter viss kunskap och egenskaper som ingen annan har. Stora bortfall kan leda till felaktiga generaliseringar till målpopulationen (Ejlertsson, 2005). Vi får epost från flera personer från ytterligare ett bankkontor som inte har kunnat öppna länken och på det viset inte kunnat delta i vår undersökning. Slutligen får vi ihop 45 svar sammanlagt.

4.7 Operationalisering

Enligt Saunders mfl (2009) är operationalisering något som görs för att kunna mäta kvantitativ information. Kröner och Wahlgren (2012) säger att operationalisering innebär försök att få det abstrakta och omätbara till att bli något konkret och mätbart. Vi använder oss av en förklarande ansats. Förklarande studier utgår från kausalsamband mellan variabler, med andra ord en orsak ger en verkan (Saunders mfl, 2009). Genom att undersöka banktjänstemäns syn på revisor och/eller redovisningskonsult undersöker vi om revisorn har en större trovärdighet än redovisningskonsulten vid en kreditbedömning.

4.7.1 Kontrollvariabler

Våra kontrollvariabler är ålder, kön, erfarenhet och chefsbefattning. Kontrollvariablerna används för att se om de inverkar på förhållandet mellan det beroende och förklarande/oberoende variablerna (Bryman & Bell, 2010). Den första kontrollvariabeln i enkäten är *kön*. Det finns många källor som diskuterar skillnaderna mellan kvinnor och män (Ejlertsson, 2005; Daruvala, 2007). Exempelvis talar Daruvala (2007) om skillnader i riskbenägenhet hos män respektive kvinnor. Han menar att kvinnor är mer försiktiga än män med att ta risker. Detta kan alltså påverka utfallet av vår studie då kvinnor antas ha en annan syn på revisorer och/eller redovisningskonsulter än män. Vi väljer att ha frågan om *ålder* som en öppen fråga för att slippa låsa oss för vissa åldersintervaller (Ejlertsson, 2005). Därefter frågar vi om deras *erfarenhet* inom bankväsendet. Detta tas upp som en viktig aspekt i Miller och Smiths (2002) studie, där de bland annat nämner att bland banktjänstemännen minskar viljan till utlåning med antalet arbetsår. Detta förekommer även bland de som arbetat mindre än två år då dessa är mer försiktiga. Fråga 4 innehåller information huruvida respondenten har *chefsposition*. Denna fråga har vi med för att se om chefen respektive företagsrådgivarna har olika syn på revisor/redovisningskonsult. Chefer har större ansvar, är förmodligen de som känner till bankens policier bäst, och kan ge tillförlitlig information på de anställdas frågor.

4.7.2 Variabler

Den beroende variabeln är den som förklaras med de oberoende variablerna (Saunders mfl, 2009; Bryman & Bell, 2010; Körner & Wahlgren, 2012). Vi avser att undersöka banktjänstemännens uppfattning om nyttan med revisorer och redovisningskonsulter utifrån de förklarande variablerna komfort, status och förbättring samt den oberoende variabeln storlek på bank (se avsnitt 4.7.2.2). Dessa variabler ger vi olika värden med hjälp av våra påståenden i enkäten (bilaga 2). **Uppfattningen om hur avgörande anlitaandet av revisor respektive redovisningskonsulten är vid kreditbedömningen. Således är det den beroende variabeln som ska förklaras (Patel & Davidson, 2011).**

4.7.2.1 Beroende variabler

Våra beroende variabler är fråga ”vikten av revisor” och ”vikten av redovisningskonsult” (bilaga 2) vilka handlar om huruvida revisorn respektive redovisningskonsulten är avgörande faktorer vid kreditbedömning. Enligt Miller och Smith (2002) anses det viktigt med revisor vid beviljande av lån, då revisorn anses som en försäkrare. Revisorn ökar även trovärdigheten och kvalitén på den finansiella informationen (Miller & Smith, 2002). De har på så sätt en viktig roll för de ökar säkerheten för bankerna (Carrington, 2010). Revisorns roll vid en kreditbedömning är mer uppenbar i förhållande till redovisningskonsultens roll som inte är lika definierad. Halling (2010) menar att redovisningskonsultens och revisorns yrkeskårer kommer bli mer och mer lika efter att revisionsplikten har försvunnit. Därmed kommer redovisningskonsultens ansvar att öka och deras arbetsuppgifter förändras i och med att de får en egen kundstock och arbetar mer med rådgivning (Halling, 2010). Därför vill vi veta hur banktjänstemännen uppfattar vikten av att företaget har en revisor respektive redovisningskonsult. På så sätt kan vi sedan analysera om banktjänstemännen uppfattar revisorns och redovisningskonsultens kompetens som jämförbar eller inte.

4.7.2.2 Hypoteser – förklarande och oberoende variabler

H1: *Banktjänstemän upplever det mer avgörande vid kreditbedömning att företagen anlitar en revisor jämfört med om företagen enbart anlitar en redovisningskonsult.*

H2: *Banktjänstemän upplever det avgörande vid kreditbedömning att företagen anlitar både en revisor och en redovisningskonsult.*

Våra förklarande variabler mäts utifrån tre kategorier som vi identifierat som viktiga för att förklara nyttan för företag att ha revisor respektive redovisningskonsult. Kategorierna är komfort, status och förbättring, de mäts i sin tur genom påståendena som vi har sätter in i en sjugradig skala. Alla påståenden ställs två gånger, då vi har en som handlat om revisor och en som handlat om redovisningskonsult.

Komfort mäts genom påståenden om lagar och regler och huruvida dessa följs och tolkas rätt, se fråga 7 a-d i bilaga 2. Dessa påståenden kom till utifrån legitimitetsteorin då den handlar om hur viktiga lagar och regler är för samhället (Carrington, 2010). Carrington (2010) menar också att revisorn blir en ytterligare kontroll på om företagen verkligen följer sina regler. Fusk/ekonomisk brottslighet och manipulation av resultat är två andra påståenden vi använder för att mäta komfort, se fråga 7 e-h i bilaga 2. Enligt Samson et al (2012) ska revisorn kontrollera och utvärdera effektiviteten av företagets finansiella struktur vilket kan hjälpa till att upptäcka ekonomiska problem i framtiden.

Vår andra förklarande variabel är *status* där påståendena är direkt kopplade till revisorerna och redovisningskonsulterna, se fråga 8 a-j i enkäten. Det första påståendet handlar om hur viktiga revisorerna och redovisningskonsulterna är för samhället. Enligt Thorell och Norberg (2005) är revisorn viktig för samhället bland annat för skattemyndigheten och banker. Därför är det intressant att se om redovisningskonsulten upplevs lika viktig. Det andra påståendet vi har för att mäta status är om revisorn och redovisningskonsulten besitter värdefull kunskap. Enligt Knechel mfl (2008) har revisorn erfarenhet och kunskap som är värdefull för småföretagen. Det tredje påståendet är om banktjänstemän har förtroende för revisorn respektive redovisningskonsulten. Revisorn kan skapa förtroende genom att informera det vill säga göra revisionen transparent och genom att berätta om företagets verksamhet (Carrington, 2010). Det fjärde påståendet är om revisorn respektive redovisningskonsulten inger en säkerhet. Detta gör revisorn enligt Carrington (2010) då de inger trygghet för de är ett bevis på att revisionen är trovärdig och har hög kvalitet. Det femte påståendet är om revisorn respektive redovisningskonsulten ökar företagets anseende. Kreditvärderingsföretaget Soliditet har sänkt kvalitetsbetyget från AAA till AA för företag utan revisor. Även de företag som använder sig av en auktoriserad redovisningskonsult har fått sänkt betyg (FAR, 2012).

Förbättring mäts genom att banktjänstemännen får ett påstående om att företag som anlitar revisorer respektive redovisningskonsulter upplevs mindre riskfyllda (fråga 9 a & b). Detta påstående togs med eftersom risken för att bankerna vid kreditgivning anses minska i takt med att revisionstjänsterna ökar (Miller & Smith, 2002). Förbättring mäts även genom den upplevda kvalitén, se fråga 9 c-d. Vilket bland annat tas upp av Thorell och Norberg (2005), då de säger att revisorn förbättrar kvalitén på de finansiella rapporterna genom att informationsasymmetrin minskar. De två sista påståendena (fråga 9 e-h) är hur bra företagen förvaltar sina resurser och hur effektivt de bedriver sin verksamhet. Revisorn kan ge interna fördelar för företaget som förbättrar processeffektiviteten (Knechel mfl, 2008). Revisorn kan även ge relevanta förslag för att förbättra ledning och resultat för småföretagen (Samson mfl, 2012). Alla påståenden mäts utifrån om företagen har revisor och/eller redovisningskonsult.

För att testa hypotes 1 och 2 jämförs således i ett första steg medelvärdena för fråga ”**vikten av revisor**” och ”**vikten av redovisningskonsult**”. För att sedan gå vidare i analysen och försöka förklara den upplevda nyttan med revisorn respektive redovisningskonsulten testas samband mellan fråga ”**vikten av revisor**” och komfort (fråga 7a, 7c, 7e och 7g), status (8a, 8c, 8e, 8g och 8i) samt förbättring (fråga 9a, 9c, 9e och 9g) respektive mellan fråga ”**vikten av redovisningskonsult**” och komfort (fråga 7b, 7d, 7f och 7h), status (fråga 8b, 8d, 8f, 8h och 8j) samt förbättring (fråga 9b, 9d, 9f och 9h).

H3: Banktjänstemän som arbetar på större bankkontor anser att det är viktigare med revisor än banktjänstemän som arbetar på mindre bankkontor.

Den oberoende variabeln till hypotes tre är *storlek* på bankkontor (Fråga 4). Banktjänstemän på de olika bankkontoren kan ha olika uppfattningar om revisorernas nytta. På de större bankkontoren upplevs oftast revisorn viktigare då de oftast inte har lika nära relation till sina kunder (Miller & Smith, 2002). Skillnaden mellan bankkontoren är enligt Berger och Black (2011) att större bankkontor tittar mer på finansiella nyckeltal, det vill säga den “hårda” informationen. Medan små bankkontor fokuserar på “mjuk” information som personlig kunskap om företagets ägare och dess ledning.

För att testa hypotes 3 ställs således den beroende variabeln om ”**vikten av revisor**” mot storlek på bankkontor (fråga 4).

4.8 Validitet och reliabilitet

Validitet innebär att det som mäts är det man avser att mäta i undersökningen. Reliabilitet innebär däremot att mätningen genomförs på ett tillförlitligt sätt och att upprepade undersökningar ger samma resultat (Ejlertsson, 2005; Patel & Davidson, 2011; Körner & Wahlgren, 2012). I vår undersökning använder vi oss av en ordinalskala då vi har en sjugradig skala där ett instämmer inte och sju instämmer helt (Ejlertsson, 2005). Vid en kvantitativ undersökning kommer mätningar det vill säga siffervärden av materialet att göras. Tanken är att mätningen inte ska variera så mycket men då en kvantitativ undersökning görs vet man inte hur säker informationen är (Patel & Davidson, 2011). Vår webbenkät består av 33 stycken frågor varav 5 stycken var kontrollfrågor. Dessa var strukturerade på ett lättförståeligt och stilfult sätt. Saunders mfl (2009) menar att om högre svarsfrekvens vill uppnås får det inte vara obegränsat med frågor på en enkät. Ejlertsson (2005) säger att frågorna helst inte ska överstiga 40-50 stycken och den ska ta högst en halvtimme att utföra. Enkäten skickas tillsammans med ett följebrev. Detta ska förklara undersökningens syfte och frågeställning. Brevet får inte vara för långt men det ska skrivas på ett sådant sätt att målgruppen förstår det (Ejlertsson, 2005). En stor enkätundersökning är mer reliabel och trovärdig (Saunders mfl, 2009), då respondenterna kan ta den tid de behöver och hinna tänka igenom frågor och svar i lugn och ro (Ejlertsson, 2005).

Reliabiliteten ökar då det finns en skala, attitydskala, på enkäten. Då vi använder oss av en enkät har vi en liten möjlighet att kontrollera tillförlitligheten i förväg (Patel & Davidson, 2011). För att försäkra oss om att svarsfrekvensen blir hög använder vi oss av en enkel och stilren enkät (Saunders mfl, 2009). Det andra vi kan göra för att försäkra oss om att respondenterna förstår hur vi har tänkt oss är genom att minimera risken för att frågorna ska missuppfattas, därför är vi noggranna med instruktionerna (Patel & Davidson, 2011).

Enligt Saunders mfl (2007) finns det olika hot mot validitet och reliabilitet. Det första man ska tänka på är tidpunkten för utskicket. Exempelvis är det ingen bra ide att skicka ut enkäterna i december då många är upptagna med annat. Utfallet av enkäten kan bli olika beroende på om den skickas i början eller slutet av arbetsveckan. Ett annat hot kan vara intervjueffekten vilket vi undviker för vi gör en webbenkät då respondenterna i lugn och ro kan svara (Ejlertsson, 2005).

4.9 Generalisering

Kvantitativa studier bygger på att individen är ute efter att generalisera sina resultat. Man vill kunna säga att utifrån det urval som görs går det att dra slutsatsen om att de som inte deltar i enkäten, hade svarat på liknande sätt. Önskvärt är att ha ett så representativt urval som möjligt. Eftersom det är svårt att skicka ut enkäten till alla Sveriges företagsrådgivare och deras chefer, var vi tvungna att ha ett urval. Vilket gör att vi väljer att begränsa oss till Skåne och Blekinge. Detta och det faktum att vi antagligen har ett stort bortfall gör att vi måste vara särskilt försiktiga då vi generaliserar. För att det ska vara möjligt att generalisera krävs det att urvalet är tillräckligt stort och att det är representativt för populationen. Risken för felaktig generalisering kan därför uppstå om bortfallet är för stort (Ejlertsson, 2005).

Kapitel 5

Empiriska resultat

I detta kapitel presenteras det empiriska resultatet som smälts in genom enkätundersökningen. Även de statistiska testerna som genomförts för att testa hypoteserna presenteras.

5.1 Analyismetoder och beskrivande statistik

För att få en överblick över resultatet och våra respondenter, gjordes inledningsvis beskrivande statistik. Här förklarar vi bland annat variablernas fördelning. Vår enkätundersökning genererade 45 svar. Detta är ett relativt litet sampel men vi genomför ändå ett Kolmogorov-Smirnov test för att undersöka om materialet är normalfördelat eller inte. **Resultatet av testet visar att materialet inte är normalfördelat på signifikansnivå på 5 % (Djurfeldt, Larsson, & Stjärnhagen, 2003). Nästan alla våra p-värden var mellan 0,000-0,05.** Utifrån detta drar vi alltså slutsatsen att variablerna inte är normalfördelade. Eftersom kravet på normalitet inte uppfylls kommer analysen att baseras på icke-parametriska test. Detta gör vi trots att svarfrekvensen är över 30, på grund av att analysen bör göras försiktigt (Djurfeldt mfl, 2003). Vi gör ett Spearmans korrelation test för att utforska hur starkt ett förhållande är mellan två kontinuerliga variabler. Testet ger en indikation på både på hur starkt förhållandet är och i vilken riktning förhållandet går. Detta korrelationstest görs för att se om det finns någon korrelation mellan variablerna. Korrelationsmatrisen finns i bilaga 3 (Pallant, 2010).

I enkätundersökningen ställer vi frågan om kön och om den tillfrågade har chefsbefattning. Dessa båda frågor utgör kontrollvariabler. Av våra 45 respondenter är 27 män (60 %) och 18 kvinnor (40 %). Antalet respondenter med chefsbefattning är 9 stycken (20 %), och 36 stycken (80 %) har det inte.

Tabell 5.1 Respondenternas ålder, erfarenhet och antal anställda på bankkontor

Frågor	Antal	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Ålder	45	24	62	45,38	9,856
Erfarenhet	45	1	44	20,69	12,633
Storlek bankkontor	45	6	35	20,11	9,23

Tabell 5.1 visar att respondenternas ålder (fråga 2, bilaga 2), är mellan 24-62 år. Medelvärdet visar dock att medelåldern ligger på 45 år. Standardavvikelsen ligger på ungefär 10 år, vilket betyder att åldrarna är relativt spridda. I tabellen beskrivs också banktjänstemännens erfarenhet (fråga 3, bilaga 2) inom banksektorn. Denna ligger mellan 1-44 år. Här är medelvärdet 20 år inom branschen vilket innebär att det finns en spridning på nya och erfarna banktjänstemän. Standardavvikelsen är 12,6 år. När det gäller storlek bankkontor (fråga 4) har respondenterna svarat på hur många anställda som arbetar på deras kontor. Denna siffra ligger mellan 6-35 stycken, vilket innebär att vi har fångar både större och mindre bankkontor. Medelvärdet på antalet anställda ligger på ungefär 20 stycken och med en standardavvikelse på 9 personer.

Tabell 5.2 Beskrivande statistik

Påståenden	Antal	Minimum	Maximum	Medelvärdet	Standardavvikelse
Beroende variabler					
Fråga 6A	45	2	7	5,24	1,384
Fråga 6B	45	1	7	4,60	1,601
Förklarande variabel Komfort					
Fråga 7A	45	3	7	6,09	0,925
Fråga 7B	45	1	7	5,18	1,211
Fråga 7C	45	3	7	6,20	0,815
Fråga 7D	45	2	7	5,24	1,131
Fråga 7E	45	2	7	5,29	1,290
Fråga 7F	45	1	7	4,78	1,277
Fråga 7G	45	2	7	5,56	1,253
Fråga 7H	45	1	7	4,84	1,364
Förklarande variabel Staus					
Fråga 8A	45	4	7	5,76	0,908
Fråga 8B	45	1	7	5,33	1,314
Fråga 8C	45	4	7	6,03	0,793
Fråga 8D	45	1	7	5,71	1,254
Fråga 8E	45	4	7	6,07	0,688
Fråga 8F	45	3	7	5,31	1,041
Fråga 8G	45	5	7	5,82	0,650
Fråga 8H	45	1	7	4,98	1,138
Fråga 8I	45	4	7	5,87	0,919
Fråga 8J	45	1	7	5,07	1,156
Förklarande variable Förbättring					
Fråga 9A	45	2	7	5,13	1,307
Fråga 9B	45	1	7	4,64	1,209
Fråga 9C	45	4	7	6,24	0,802
Fråga 9D	45	4	7	5,64	1,048
Fråga 9E	45	1	7	4,69	1,203
Fråga 9F	45	1	7	4,36	1,151

Fråga 9G	45	1	7	4,82	1,093
Fråga 9H	45	1	7	4,47	1,198

Tabell 5.2 visar minimum, maximum, medelvärde och standardavvikelser. Minimum och maximum värden är användbara då de visar inom vilka intervall svaren ligger. De påståendena med lägst medelvärde är fråga 9F och fråga 9H (se bilaga 2) på 4,36–4,47. Detta betyder att banktjänstemännen inte instämmer om att redovisningskonsulten hjälper företagen att förvalta sina resurser bättre eller bedriva sin verksamhet mer effektivt i lika stor utsträckning som de instämmer om i de andra påståendena. De påståendena med högst medelvärde var fråga 7C, 8C och 9C (se bilaga 2). Dessa handlar om banktjänstemäns tilltro till att lagar och regler har tolkats rätt ökar vid användandet av revisor, det samma gäller för den upplevda kvalitén på redovisningen och att revisorer besitter värdefull kunskap. Det höga medelvärdet innebär att banktjänstemän upplever dessa påståenden som mest angelägna (fråga 8G, bilaga 2). Det påstående med lägst standardavvikelse var den om att revisorerna inger en säkerhet. Detta innebär att banktjänstemännen är mest överens kring detta påstående.

5.2 Konstruktion av variabler

5.2.1 Sammanslagning av variabler

För att underlätta vid hypotesprövningen gör vi efter reliabilitetstest (se nedan) en sammanslagning av våra påståenden i de tre i förväg bestämda kategorierna till sex nya förklarande variabler. De tre nya variablerna är komfort, status och förbättring. Sammanslagningen görs eftersom resultatet inte förvrängs av att vi slår samman påståendena. En poäng uppnås på detta sätt vilket gör det enklare för läsaren att tolka tabellerna (Djurfeldt mfl, 2003; Körner & Wahlgren, 2012). Sammanslagningen av variablerna kan minska risken att slumpmässiga mätfel sker och på så sätt öka sannolikheten att göra måtten (**måtten är inte i presens därför undrar jag vad det är vi menar, mätningen?**) rättvisande (Djurfeldt & Barmark, 2009). Vi gör ett Cronbach's alpha-test för att bedöma de nya variablernas reliabilitet. Testet visar intresset av den interna konsistensen och det reflekterar graden av hur mycket kategorierna förhåller sig till varandra (Grimm & Yarnold, 2008). Resultatet från Cronbach's alpha-test kan ses i tabell 5.3.

Tabell 5.3 Cronbach's alpha - test

Kategorier	Cronbach's alpha
Komfort revisor	0,770
Status revisor	0,811

Förbättring revisor	0,793
Komfort redovisningskonsult	0,898
Status redovisningskonsult	0,913
Förbättring redovisningskonsult	0,827

För att vi ska kunna dra slutsatsen att kategorierna är lämpligt utformade bör alpha värdet överstiga 0,7. Alpha-värde över 0,7 har en ömsesidig korrelation mellan variablerna i kategorin och ju högre alpha-värdet är desto högre är korrelationen (Djurfeldt & Barmark, 2009). I tabell 5.3 kan man se att alla alpha- värden överstiger 0,7. Det vill säga det finns en hög korrelation mellan påståendena i våra kategorier. Det är således relevant att konstruera att variablerna baserade på de i respektive kategori ingående frågorna och de nya variablerna (kategorierna) anses alltså vara reliabla. De nya variablerna konstrueras genom att addera frågorna i respektive kategori och sedan ta fram medelvärdena för respektive kategori.

5.2.2 Beskrivande statistik gällande de nya variablerna

Tabell 5.4 visar minimum, maximum, medelvärde och standardavvikelser. Tabellen visar hur uppfattningen av nyttan är vid frågor om komfort, status och förbättring för revisorer och redovisningskonsulter.

Tabell 5.4 Beskrivande statistik för nya variabler

Kategorier	Antal	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelser
Komfort revisor	45	4	7	5,78	0,839
Status revisor	45	5	7	5,96	0,603
Förbättring revisor	45	3	7	5,22	0,878
Komfort redovisningskonsult	45	1	7	5,01	1,094
Status redovisningskonsult	45	1	7	5,28	1,020
Förbättring redovisningskonsult	45	2	7	4,78	0,936

Tabell 5.4 visar att banktjänstemän upplever att revisorer uppfyller högre nytta, av den orsaken att revisorerens medelvärde är högre än redovisningskonsulternas medelvärde. Trots detta är de väldigt samstämmiga kring alla kategorier vilket visas i standardavvikelsen, då spridningen inte är speciellt stor. Den är högst när det gäller komfort redovisningskonsult, alltså här är banktjänstemäns uppfattning mest splittrad. Vid komfort och status

redovisningskonsult använder banktjänstemännen hela spannet på skalan. Medelvärde för alla kategorierna ligger på den övre halvan av skalan. Utifrån detta drar vi slutsatsen att banktjänstemännen upplever att det finns en nytta med revisor och redovisningskonsult.

5.3 Hypotesprövning

5.3.1 Hypotes 1

H1: *Banktjänstemän upplever det mer avgörande vid kreditbedömning att företagen anlitar en revisor jämfört med om företagen enbart anlitar en redovisningskonsult.*

Vi ställer revisorn mot redovisningskonsulten genom att subtrahera fråga ”**vikten av revisor**” mot fråga ”**vikten av redovisningskonsult**”, för att se om revisor respektive redovisningskonsult är en avgörande faktor vid kreditbedömning. I de fall där siffran blir positiv, anses revisorn vara mer avgörande än redovisningskonsulten, i de fall siffran blir negativ anses redovisningskonsulten vara mer avgörande än revisorn och de fall siffran blir noll anses båda lika avgörande. På så sätt får vi fram en ny kategori som är kodade så vi kan se frekvensen av banktjänstemännens uppfattning, se tabell 5.5 nedan. Denna kodade parametern väljer vi att kalla revisor vs redovisningskonsult.

Tabell 5.5 Frekvenstabell

Kategorier	Frekvens	Procent
Revisorn	19	42,2
Redovisningskonsulten	5	11,1
Båda	21	46,7

Resultaten visar att 19 respondenter upplever att revisorn är en mer avgörande faktor än redovisningskonsulten vid kreditbedömningen. Endast 5 respondenter upplever att redovisningskonsulten är mer avgörande än revisorn. Med anledning av detta finner vi stöd för vår hypotes att då banktjänstemän upplever det mer avgörande om företaget anlitar en revisor än om de enbart har anlitat en redovisningskonsult. Hypotes 1 kan således inte förkastas.

5.3.2 Hypotes 2

H2: *Banktjänstemän upplever det avgörande vid kreditbedömning att företagen anlitar både en revisor och en redovisningskonsult.*

Tabell 5.5 (se ovan) visar att den största gruppen respondenter (46,7 %) upplever revisorn och redovisningskonsulten lika avgörande vid kreditbedömning. Detta ska således stödja hypotes två. Majoriteten av respondenterna (53,3 %) upplever dock att antingen revisor (42,2 %) eller redovisningskonsult (11,1 %) är mer avgörande. Sammantaget gör vi dock bedömningen att hypotesen inte kan förkastas utan vidare analyser.

5.3.3 Hypotes 3

H3: *Banktjänstemän som arbetar på större bankkontor anser att det är viktigare med revisor än banktjänstemän som arbetar på mindre bankkontor.*

Tabell 5.6 Regressionsanalys – beroende variabel: fråga ”vikten av revisor”

Regressionsanalys	F-värde	Sig	Förklaringsgrad	Riktningkoefficient
Storlek bankkontor	0,374	0,544	0,093	-0,014

Regressionsanalysen påvisar inte något signifikant samband mellan uppfattningen om huruvida revisorn är avgörande vid kreditbedömning och storleken på bankkontoret respondenten tillhör. Alltså måste vi förkasta vår hypotes 3. Detta går även att urskilja ur riktningkoefficienten, då denna är negativ. Det vill säga lutningen på linjen är svagt nedåtlutad, vilket innebär att revisorer inte anses vara viktigare på större bankkontor utan att tendensen snarare är tvärt om.

Tabell 5.7 Regressionsanalys - Test med fråga ”vikten av revisor” mot kontrollvariabler

Frågor	Koefficient	Medelfel	Signifikans	Tolerans	VIF
Konstanten	5,122	0,686	0,000		
Kön	-0,507	0,427	0,243	0,967	1,035
Erfarenhet	0,026	0,017	0,126	0,971	1,03
Storlek bankkontor	-0,009	0,023	0,681	0,968	1,033
Chefsbefattning	-0,118	0,53	0,825	0,944	1,059

Förklaringsgrad: 31 %

Förklaringsgrad^{just}: 9,6 %

F-värde: 1,060

Signifikans: 0,389

Här har vi testat fråga ”vikten av revisor” mot den oberoende variabeln storlek bankkontor och kontrollvariablerna för att se ifall det fanns några signifikanta samband som kan förklara respondenternas uppfattningar. Så var inte fallet då signifikansen för hela tabellen 5.7 låg på

0,389. Det finns heller ingen signifikans på 5 % - nivå för varje variabel. Hypotes 3 kan således förkastas.

5.4 Vidare analys

För att gå vidare med analysen och försöka förstå varför den ena av revisorn eller redovisningskonsulten är viktigare än den andra, gör vi analys med respondenterna i tre grupper. Gruppindelningen baseras på fråga ”vikten av revisor” och fråga ”vikten av redovisningskonsult”. Den ena gruppen består av de som tycker revisorn är viktigast, den andra gruppen består av de som tycker redovisningskonsulten är viktigast och den tredje består av de som tycker att båda är lika viktiga. Därför görs en vidare analys där vi börjar med ett Kruskal-Wallis test för att se om det finns några signifikanta skillnader mellan de grupper som anser revisor eller redovisningskonsult viktigare eller båda lika viktiga. Testerna görs både baserade på kontrollvariablerna och på de förklarande variablerna.

5.4.1 Kruskal – Wallis test, revisor vs redovisningskonsult

Ett Kruskal– Wallis test är ett icke- parametiskt test och är ett alternativ till ANOVA- test (Sullivan, 2004; Pallant, 2010). Testet möjliggör ett jämförbart resultat mellan tre eller fler grupper (Pallant, 2010). För att underlätta för oss och för läsaren använder vi oss av den kodade parametern se ovan vid tabell 5.5. På så sätt gör vi det möjligt att mäta denna grupp mot kategorierna.

Tabell 5.8 Kruskal – Wallis test, beroende variabel: revisor vs redovisningskonsult

Frågor/påståenden	Signifikans
Ålder	0,669
Erfarenhet	0,505
Storlek bankkontor	0,941
Komfort revisor	0,456
Status revisor	0,470
Förbättring revisor	0,458
Komfort redovisningskonsult	0,137
Status redovisningskonsult	0,553
Förbättring redovisningskonsult	0,754

Det finns ingen signifikans på 5 % - nivån. Vi kan alltså inte påvisa några signifikanta skillnader mellan grupperna. Om banktjänstemän upplever att revisorn, redovisningskonsulten respektive båda är viktigast, har inget att göra med kategorierna. Det vill säga åsikten respondenterna hade gällande om de föredrog revisor gentemot redovisningskonsult, kan inte förklaras utifrån ålder, erfarenhet, storlek bankkontor, komfort, status och förbättring för revisor respektive redovisningskonsult. Då det inte finns någon signifikans väljer vi att inte ta upp medelvärdet (mean rank) då det inte har någon betydelse i detta fall (Pallant, 2010).

5.4.2 Pearson χ^2 - test

Kön och chefsbefattning är kodade frågor och kan på så sätt inte mätas med ett Kruskal-Wallis test. Därför har vi använt ett χ^2 -test för att mäta om det finns någon signifikant skillnad vid valet av revisor eller redovisningskonsult. I ett χ^2 -test utforskas skillnaden mellan två kategoriska variabler. Testet jämför den observerade frekvensen i frågorna kön och chefsbefattning med den kodade parametern revisor vs redovisningskonsult, se ovan tabell 5.5 (Pallant, 2010).

Tabell 5.9 Pearson χ^2 - test

Pearson Chi2	Signifikans
Kön	0,067
Chefsbefattning	0,483

Då vi säger att acceptansnivån för signifikansen ska ligga på 5 %, visar testet att det inte finns någon signifikans vare sig på kön eller chefsbefattning. Eftersom det inte finns någon signifikans mellan våra kategorier och valet av revisor och redovisningskonsult gör vi en regressionsanalys. Vilken grupp som är viktigast fångas inte av testerna ovan och inte heller av regressionsanalysen. Däremot kan man genom regressionsanalysen testa samband mellan våra beroende variabler och de förklarande variabelerna.

5.4.3 Regressionsanalys – ”vikten av revisor” och ”vikten av redovisningskonsult

Tabell 5.10 Regressionsanalys – Beroende variabel fråga ”vikten av revisor”

Regressionsanalys	F-värde	Signifikans	Förklaringsgrad	Koefficient
Komfort revisor	23,540	0,000	0,354	0,982
Status revisor	25,376	0,000	0,371	1,397
Förbättring revisor	9,062	0,004	0,174	0,658

Tabell 5.11 Regressionsanalys – Beroende variabel fråga ”vikten av redovisningskonsult”

Regressionsanalys	F-värde	Signifikans	Förklaringsgrad	Koefficient
Komfort redovisningskonsult	27,656	0,000	0,391	0,916
Status redovisningskonsult	10,017	0,003	0,189	0,682
Förbättring redovisningskonsult	15,898	0,000	0,270	0,889

Alla kategorier är signifikanta på 5 % - nivån med en konfidensgrad på 95 %. Lutningen på riktningskoefficienten är positiv för alla kategorierna. Den kategorin med den mest uppåtsluttande linjen är status revisor. Förklaringsgraden visar hur stor del av variansen i den beroende variabeln (fråga ”vikten av revisor” respektive fråga ”vikten av redovisningskonsult”) förklaras av kategorierna (Pallant, 2010). Fråga ”vikten av redovisningskonsult” förklaras till 39,1 % av komfort redovisningskonsult som visar högst värde i tabell 5.11. Status revisor visar genom arbete sig vara en stark kategori men här är den det näst högsta förklaringsvärdet på 37,1 %. Den lägsta förklaringsgraden är status redovisningskonsult på 18,9 %.

5.4.4 Regressionsanalys – Kontrollvariabler och förklarande variabler

När vi gör en regressionsanalys med samtliga kontrollvariabler och samtliga förklarande variabler påvisas multikolaritet mellan kategorierna av de förklarande variablerna (komfort, status och förbättring). Detta innebär att variablerna med högt VIF-värde och lågt toleransvärde påverkar varandra. Av denna anledning görs regressionstest med enbart en kategori åt gången (till exempel komfort revisor och komfort redovisningskonsult).

Bland kontrollvariablerna kunde vi se att ålder och erfarenhet hade stor påverkan på varandra, därför valde vi att göra fortsatt regressionstesten med enbart ålder. Enligt tabellerna nedan (5.12-5.14) kan vi utläsa att det inte finns någon signifikans för storlek bankkontor. Detta innebär, precis som efter tidigare analys, att hypotes 3 förkastas.

Tabell 5.12 Regressionsanalys – Kontrollvariabler och förklarande variabler

Frågor	Koefficient	Medelfel	Signifikans	Tolerans	VIF
Konstanten	1,922	1,637	0,248		
Kön	-0,435	0,412	0,297	0,807	1,239
Ålder	-0,014	0,019	0,456	0,942	1,061
Storlek bankkontor	-0,004	0,02	0,85	0,951	1,052
Chefsbefattning	0,438	0,493	0,38	0,845	1,184
Komfort revisor	0,612	0,296	0,046	0,544	1,838
Komfort redovisningskonsult	-0,798	0,212	0,001	0,625	1,600

Förklaringsgrad: 0,364

Förklaringsgrad^{just}: 0,264

F-värde: 3,629

Signifikans: 0,006

Hela modellen (tabell 5.12) är signifikant (0,006). Det finns ingen signifikans för kontrollvariablerna medan det finns en signifikans för komfort revisor (0,046) respektive redovisningskonsult (0,001). Om respondenterna upplever revisorn som viktigare än redovisningskonsulten så kan vi genom riktningskoefficienterna urskilja att det finns en tendens till att de tycker revisorn leder till komfort men att redovisningskonsulten inte leder till komfort. Förklaringsgraden visar att 26,4 % av variationen i uppfattningen om revisorn som viktigare än redovisningskonsulten kan förklaras av modellen.

Tabell 5.13 Regressionsanalys – Kontrollvariabler och förklarande variabler

Frågor	Koefficient	Medelfel	Signifikans	Tolerans	VIF
Konstanten	-0,534	2,131	0,803		
Kön	-0,407	0,415	0,333	0,857	1,167
Ålder	-0,029	0,02	0,163	0,921	1,086
Storlek bankkontor	0,003	0,021	0,869	0,968	1,033
Chefsbefattning	0,732	0,501	0,152	0,884	1,131
Status revisor	1,037	0,398	0,013	0,63	1,588
Status redovisningskonsult	-0,712	0,235	0,004	0,63	1,587

Förklaringsgrad: 0,314

Förklaringsgrad^{just}: 0,206

F-värde: 2,898

Signifikans: 0,020

Hela modellen (tabell 5.13) är signifikant (0,020). Det finns ingen signifikans för kontrollvariablerna medan det finns en signifikans för status revisor (0,013) respektive redovisningskonsult (0,004). Om respondenterna upplever revisorn som viktigare än redovisningskonsulten så kan vi genom riktningskoefficienterna urskilja att det finns en tendens till att de tycker revisorn leder till status men att redovisningskonsulten inte leder till

status. Förklaringsgraden visar att 20,6 % av variationen i uppfattningen om revisorn som viktigare än redovisningskonsulten kan förklaras av modellen.

Tabell 5.14 Regressionsanalys – Kontrollvariabler och förklarande variabler

Frågor	Koefficient	Medelfel	Signifikans	Tolerans	VIF
Konstanten	2,999	1,535	0,058		
Kön	-0,243	0,44	0,584	0,757	1,321
Ålder	-0,031	0,021	0,146	0,829	1,207
Storlek bankkontor	-0,003	0,021	0,883	0,966	1,035
Chefsbefattning	0,568	0,537	0,297	0,763	1,311
Förbättring revisor	0,739	0,346	0,039	0,39	2,562
Förbättring redovisningskonsult	-0,993	0,304	0,002	0,445	2,248

Förklaringsgrad: 0,319

Förklaringsgrad^{just}: 0,211

F-värde: 2,966

Signifikans: 0,018

Hela modellen (tabell 5.14) är signifikant (0,018). Det finns ingen signifikans för kontrollvariablerna medan det finns en signifikans för förbättring revisor (0,039) respektive redovisningskonsult (0,002). Om respondenterna upplever revisorn som viktigare än redovisningskonsulten så kan vi genom riktningskoefficienterna urskilja att det finns en tendens till att de tycker revisorn leder till förbättring men att redovisningskonsulten inte leder till förbättring. Förklaringsgraden visar att 21,1 % av variationen i uppfattningen om revisorn som viktigare än redovisningskonsulten kan förklaras av modellen. Här kan vi se på VIF-värdet att kategorierna inom förbättring ligger på gränsen till att påverka varandra, dock har vi ändå valt att visa den höga signifikansen.

Kapitel 6

Slutsats och diskussion

I detta kapitel presenteras våra slutsatser och egna reflektioner av uppsatsen. Slutligen presenteras förslag till vidare forskning.

6.1 Diskussion kring syfte och problemformulering

Syftet med vår uppsats är att förklara banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult och hur den upplevda nyttan av dessa kan påverka kreditbedömningen. Studien utgår från problemformuleringen: hur kan banktjänstemäns uppfattning om vikten av revisor och/eller redovisningskonsult vid kreditbedömning av små- och medelstora företag förklaras?

Vi försöker förklara syftet och problemformuleringen genom vår teoretiska referensram och vår empiriska undersökning. Resultaten från den empiriska undersökningen sammanställdes statistiskt och tolkades sedan. Även om vi fick en svarsfrekvens som ligger över 30 har vi använt oss av icke-parametriska tester då en viss försiktighet vidtagits.

6.2 Diskussion kring agentteori och legitimitetsteori

Revison är mellanhand mellan principalen och agenten. De behöver en slags mellanhand då båda parterna tros vara vinstmaximerade individer (Carrington, 2010). I vårt fall är dessa roller indelade så att bankerna är principalen och företagen är agenten. Enligt Eisenhardt (1989) ska agenten och principalen ingå kontrakt med varandra för att på det viset arbeta åt samma håll. Fungerar inte detta kan problem som moral hazard- och adverse selection problem förekomma. Adverse selection eller informationsasymmetrin reduceras genom att företaget anlitar en revisor som blir som en försäkrans (Carrington, 2010). Detta stöds genom vår empiriska undersökning där vi fick ut att studiens första hypotes inte kan förkastas. Hypotesen handlar om att banktjänstemän upplever det mer avgörande vid en kreditbedömning att företagen anlitar en revisor jämfört med om företagen enbart anlitar en redovisningskonsult. Resultatet visar att ett högre antal respondenter upplever att revisorn var

viktigare. Detta torde tyda på agentteorin kan förklara uppfattningen om vikten av revisorn vid kreditbedömning. Detta eftersom att revisorn finns till som en försäkrans för bankerna och företagen.

Legitimitet handlar om att vara i harmoni med de regler och etiska koder som finns i samhället (Carrington, 2010). Genom att revisorn ser till att företagen följer de lagar och etiska koder som finns i samhället ger revisorn en komfort till bankerna. Bankerna känner sig trygga med det reviderade materialet. Revisorn ger även komfort och förbättring till företagen då revisorn bland annat ska göra revisionen bättre genom att lyssna på krav från olika intressenter (jmf Power, 2003). För att mäta legitimiteten användes kategorin komfort och även påståenden kring hur viktig revisor respektive redovisningskonsult är för samhället, vilka kan hittas under kategorin status. Revisorer tillför en nytta till samhället enligt legitimitetsteorin (jmf Carrington, 2010). Detta visar också vår undersökning. Då exempelvis medelvärdet i påståendet om huruvida revisorer är viktiga för samhället var högre än medelvärdet påståendet om huruvida redovisningskonsulter är viktiga (se tabell 5.4). Påståendena om komfort, handlar bland annat om huruvida banktjänstemän upplever det mer säkert om företagen följer lagar och regler när de anlitar revisor eller redovisningskonsult. Även kring dessa kunde vi urskilja höga medelvärden. Vilket gör att medelvärdena på våra påståenden och legitimitetsteorin stämmer överens i fråga om revisorns nytta.

6.3 Diskussion kring revisor och redovisningskonsult

Revisorernas roll är att ge både trovärdighet och en rättvisande bild av det finansiella materialet (Lamber, 2001). Det reviderade materialet ska ge de finansiella uttalandena mer information och en opartiskhet. Detta borde enligt teorin i sin tur minska risken för bankerna. I takt med att revisionstjänster ökade skulle risken då minska (Miller & Smith, 2002). Den oberoende revisorn är på så sätt viktig för långivarna (Carrington, 2010). Enligt Knechel mfl (2008) finns det en hel del fördelar med att ha en revisor och fördelarna varierar mellan företagen. Informationsasymmetrin i företaget minskar när revisorn förbättrar kvalitén på de finansiella rapporterna. Revisorn ses som en informationsmedlare då han/hon ska göra revisionen bättre vilket görs genom att lyssna på krav från olika intressenter (Carrington, 2010). Revisorn kan även ge interna fördelar för företaget som förbättrar processffektiviteten och bidrar till regelefterlevnad (Knechel mfl, 2008). För att mäta det ovan nämnda materialet

använder vi oss främs av kategorin förbättring. Då denna tar fasta på till exempel påstående kring risk. Miller och Smith (2002) anser att risken för bankerna minskar då företagen anlitar revisor. Detta resultat får vi, vilket kan urskiljas i tabell 5.2 (frågorna om riskfylldhet). Fråga 9A och fråga 9B handlar om att banktjänstemännen upplever att företag som anlitar revisor respektive redovisningskonsult är mindre riskfyllda. Medelvärde är nämligen högre här till fördel för revisorn mot redovisningskonsulten.

Enligt Paulsson och Agélii (2010) kommer de små företagen som inte längre behöver någon revisor men ändå vill ha experthjälp med sin redovisning troligtvis att behålla eller anlita en redovisningskonsult. De menar att redovisningskonsulten kommer vara den externa person som har koll på företagets bokföring när revisorn inte längre behövs (Paulsson & Agélii, 2010). Redovisningskonsultens relation med företaget gör att de kan bli som mentorer för företagsledningen (Berry mfl, 2006). Enligt Halling (2010) kommer redovisningskonsulterna roll mer och mer att efterlikna revisorns roll, med andra ord kommer yrkeskåren att bli mer jämbördiga i ansvar och arbetsuppgifter. I och med att vissa småföretag inte längre kommer ha kvar revisorn kommer det medföra att redovisningskonsulten får ta ett större ansvar (Halling, 2010). Vi kan i vår empiriska undersökning påvisa att revisorn anses viktigare än redovisningskonsulten. Detta kan vi bland annat urskilja i tabell 5.5, där vi ser att det är en högre frekvens på de som svarar att de upplever revisorn som viktigare (42,2 %). Dock ser vi i samma tabell att frekvensen angående båda är högst, då den är 46,7 %, vilket vi kom fram till i vår andra hypotes. Denna hypotes handlar om att banktjänstemän upplever det avgörande vid kreditbedömning att företagen anlitar både en revisor och en redovisningskonsult. När vi sedan mäter det med våra kontrollvariabler och våra förklarande variabler (komfort, status, förbättring), kunde vi inte se någon signifikans. Vilket innebär att det inte går att mäta skillnaden mellan revisorn och redovisningskonsulten utifrån kontrollvariablerna och de förklarande variablerna. Detta förklaras närmare nedan (se avsnitt 6.5).

6.4 Diskussion kring kreditbedömning

Bankerna behöver mäta, bedöma och hantera risker vid kreditgivning därför görs en kreditbedömning (Riksbanken, 2001). För att kreditgivarna ska kunna göra en bedömning av företagsledningens kompetens krävs att de dels har erfarenhet av företagsbedömning men även kunskaper om företagsledningen. Värderingen av företagsledningen är starkt kopplad till

olika situationer och storleken på risken i dessa. Ett exempel på en sådan situation är om kreditgivarna ska göra en bedömning av ett nystartat företag, då är risken högre än i ett gammalt och för kreditgivarna välkänt företag. Utifrån Miller och Smiths (2002) slutsats är det viktigt med revisor vid ett banklån för att det ökar nivån av försäkringen. En faktor som kan påverka utlåningen är bankens storlek. Banktjänstemännen på de olika bankerna har olika uppfattningar om revision. I de stora bankerna är revisionen viktigare då de förlitar sig mer på den än de små bankerna (Miller & Smith, 2002). Skillnaden vid stora bankernas utlåning till stora företag jämfört med små företag är att i stora företag tittar bankerna på finansiella nyckeltal från certifierade reviderade bokslut, värden på säkerhet och poängkredit (Berger & Black, 2011). Berger och Black (2011) menar således att stora banker helst lånar ut till stora företag då deras kreditbedömning baseras på "hård" information så som nyckeltal bokslut med mera. Små banker passar däremot små företag bättre som finansiärer, eftersom små banker tittar på "mjuk" information så som personlig kunskap om företagets ägare och dess ledning (Berger & Black, 2011).

Den tredje hypotesen handlar om att banktjänstemän som arbetar på större bankkontor anser det viktigare med revisor än banktjänstemän som arbetar på mindre bankkontor. Denna hypotes stöds i de artiklar vi refererar till. Vi kunde dock inte se någon signifikans mellan storlek på bankkontoren respondenterna arbetar på och den upplevda nyttan av revision, se tabell 5.6. För att ytterligare undersöka hypotesen gjorde vi ett test som inkluderade kontrollvariablerna. Resultatet från detta test visar inte heller på någon signifikans mellan storlek på bankkontor huruvida revision är avgörande vid kreditbedömning. Den tredje hypotesen förkastas således. En av anledningarna till att vi fick annat resultat här än vad teorin förutsäger kan vara att vi gör ett bekvämlighetsurval. Gör vi undersökningen på en större målpopulation, blir resultatet kanske annorlunda och stämmer bättre överens med teorin.

6.5 Våra slutsatser

Redan under arbetets gång uppfattar vi att revisorn skulle bli den respondenterna skulle uppleva som viktigast. Anledningen till detta tror vi beror på att revisoryrket i allmänhet är mer känt och att individen därför tror eller antar att revisorn är en slags garanti för att företagets finanser och redovisning sköts korrekt. Det gör att många ser revision som en

trygghetsstämpel. Vilket den inte är då revisionen istället finns till för att ge en rättvisande bild av det finansiella materialet (Lamber, 2001).

I tabell 5.5 (frekvenstabell) kan vi utläsa att 42,2 % tycker att revisorn är viktigast i förhållande till redovisningskonsulten som enbart har 11,1 %. Detta säger oss att det borde finnas något som påverkar respondenternas åsikter. Dock lyckas inte vi genom våra påståenden fånga detta. Vi gör ett Kruskal-Wallis test för att se om det finns någon signifikant skillnad i hur respondenterna upplevde påståendena och vem av revisor, redovisningskonsult eller båda de tyckte var viktigast. Detta kan inte utläsas ur testet då det inte finns någon signifikans. Därför väljer vi att genomföra en regressionsanalys och se hur hög förklaringsgraden för våra kategorier är. Regressionsanalysen visar att förklaringsgraden för kategorierna ligger runt 20 %, vilket anses vara bra. Detta skulle innebära att vi mäter respondenternas upplevda nytta, för revisor respektive redovisningskonsult genom kategorierna. Våra kategorier mäter alltså nyttan av revisor respektive redovisningskonsult, men de kan inte mäta den upplevda skillnaden mellan dem.

Eftersom våra påståenden och kategorier var omfattande och tog hänsyn till många aspekter, är det intressant att vi inte fångar vilket av yrkena som banktjänstemännen upplever som viktigast. Det vi tror är den huvudsakliga anledningen till detta är att banktjänstemännen kanske inte reflekterar över varför revisorn skulle vara viktigare, utan det är något som eventuellt finns i bankernas policier.

Nytan med denna uppsats är att visa vilken av revisor och/eller redovisningskonsult företagsrådgivare och deras chefer tycker ger mest nytta. Små- och medelstora företag får då en uppfattning om vad banktjänstemännen tycker och kan med den informationen själva besluta vad de vill göra. Det vill säga de kan själva välja om de vill behålla revisorn eller om de enbart vill ha en redovisningskonsult. Bankerna är trots allt företagets finansierär och då kan det vara bra för företagen att veta vad banktjänstemännen upplever som viktigast vid en kreditgivning.

6.6 Förslag på fortsatt forskning

Då vår studie visade att det finns en skillnad mellan den upplevda nyttan för banktjänstemännen av att små- och medelstora företag väljer revisor eller redovisningskonsult. Anser vi att detta hade varit intressant att utforska vidare, då vi inte lyckades fånga anledningen till skillnaden. Det kanske går att göra en undersökning där hänsyn till bankernas policies tas.

Litteraturförteckning

Aktiebolagslagen. (SOU2005:551). Stockholm: Riksdagen.

Bender, R. (2004). Why do companies use performance-related pay for their executive directors? *Corporate governance: An internal review*. 12(4), 521-533. Hämtad från databasen Wiley.

Berger, A. N., & Black Lamount, K. (2011). Bank size, lending technologies, and small business finance. *Journal of banking and finance*. 25(3), 725-735. Hämtad från databasen ScienceDirect.

Berry, A. J., Sweeting, R., & Jitsu, G. (2006). The effect of business advisers on the performance of SMEs. *Journal of small business and enterprise development*. 13(1), 33-47. Hämtad från databasen Emerald.

Bryman, A., & Bell, E. (2010). *Business Research Methodes* (3. uppl.). New York: Oxford University Press.

Carrington, T. (2010). *Revision*. Malmö: Liber.

Chung, S., & Narasimhan, R. (2001). Perceived value of mandatory audits of small companies. *Managerial Auditing journal*. 16(3), 120-123. Hämtad från databasen Emerald.

Collis, J. (2010). Audit exemption and the demand of voluntary audit: A comparative study of the UK and Denmark. *International journal of auditing*. 14(2), 211-231. Hämtad från databasen Wiley.

Dahlqvist, A., Iredah, L., & Skough, B. (2013). *Revisor*. Hämtat 30 maj, 2013, från FARs webbplats: <http://www.far.se/Branschen/Roller/Revisor/>

Daruvala, D. (2007). Gender, risk and stereotypes. *Journal of risk and uncertainty*. 35(3), 265-283. Hämtad från databasen Springer Link.

Deegan, C., & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory* (2. uppl.). Berkshire: McGraw-Hill Education.

Djurfeldt, G., & Barmark, M. (2009). *Statistisk verktyglåda 2 - multivariat analys*. Lund: Studentlitteratur.

Djurfeldt, G., Larsson, R., & Stjärnhagen, O. (2003). *Statistik verktyglåda 1 - samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Eisenhardt, K. M. (1989). Agency theory: An assessment and review. *The academy of management review*. 14(1), 57-74. Hämtad från databasen Academy of management.

Ejlertsson, G. (2005). *Enkäten i praktiken: En handbok i enkätmetodik* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

FAR. (2010). *Ökad risk när revisionsplikten försvinner*. Hämtat 13 februari, 2013, från FAR webbplats: <http://www.far.se/Press-och-opinion/FAR-tycker/Okad-risk-nar-revisionsplikten-forsvinner/>

- FAR. (2012). *Nya Reko är här*. Hämtat 18 april, 2013, från FAR webbplats: <http://www.far.se/Du-i-din-yrkesroll/Redovisningskonsult/Redovisningstjanster/Reko/Nya-Reko-ar-har/>
- FAR. (2012). *Revision kan ge billigare lån*. Hämtat 13 februari, 2013, från FAR webbplats: <http://www.far.se/Press-och-opinion/FAR-tycker/Revision-kan-ge-billigare-lan/>
- FAR. (u.d.). *Svensk standard för redovisningstjänster, Reko*. Hämtat 18 april, 2013, från FAR webbplats: <http://www.far.se/Du-i-din-yrkesroll/Redovisningskonsult/Redovisningstjanster/Reko/>
- Forsberg, M. (den 16 05 2013). Företagschef. (S. Svensson, Intervjuare)
- Grimm, L. G., & Yarnold, P. R. (2008). *Reading and understanding more multivariate statistics*. Washington DC: American psychological association.
- Halling, P. (januari 2010). Redovisningens roll närmar sig revisorsrollen. *Balans*, (1), s. 26.
- Höst, M., Regnell, B., & Runeson, P. (2006). *Att genomföra examensarbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Jakobsson, U. (2011). *Forskningens termer och begrepp: En ordbok*. Lund: Studentlitteratur.
- Kamarudin, N., Abidin, Z. Z., & Smith, M. (2012). Audit exemption among SMEs in Malaysia. *Asian review of accounting*. 20(2), 152-162. Hämtad från databasen Emerald.
- Knechel, R. W., Niemi, L., & Sundgren, S. (2008). Determinants of auditor choice: Evidence from a small client market. *International journal of auditing*. 12(1), 65-88. Hämtad från databasen Wiley.
- Körner, S., & Wahlgren, L. (2012). *Praktisk statistik* (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Lamber, R. A. (2001). Contracting theory and accounting. *Journal of accounting and economics*. 32(1), 3-87. Hämtad från databasen ScienceDirect.
- Lennartsson, R. (novermber 2010). Hon lyfter redovisningskonsulten. *Balans*, (11), s. 22-23.
- Miller, J. R., & Smith, M. L. (2002). The effects of the level assurance, accounting firm, capital structure, and bank size on bank lending decisions. *Journal of accounting, auditing & finance*. 17(1), 51-71. Hämtad från databasen Sage journal.
- Pallant, J. (2010). *SPSS: Survival manual* (4. uppl.). New York: McGraw-Hill.
- Patel, R., & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R., & Tebelius, U. (1987). *Grundbok I forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Paulsson, A., & Agélii, H. (november 2010). Är redovisningskonsulten medveten om sitt ansvar? *Balans*, (11), s. 33-35.
- Power, M. K. (2003). Auditing and the production of legitimacy. *Accounting, organizations and society*. 28(4), 379-394. Hämtad från databasen ScienceDirect.
- Regeringskansliet. (2010). *En frivillig revision*. Hämtat 28 april, 2013, från Regeringskansliets webbplats: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/48/34/cb0eca03.pdf>

- Revisionslagen. (SOU1999:1079). Stockholm:Riksdagen.
- Riksbanken. (2001). *Kreditgivning och kreditrisker*. Hämtat 30 januari, 2013, från Riksbankens webbplats:
http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Artiklar_FS/finstab_01_2_artikel2.pdf
- Riksdag, S. (2009). *Förordningen (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen*. Hämtat 16 maj, 2013, från Sveriges riksdags webbplats: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Forordning-200993-med-instr_sfs-2009-93/
- Samson, A. A., Mary, J., Clement, O. E., & Sule, V. U. (2012). Demand and supply of accounting and audit service to small scale business in Nigeria. *Asian journal of business management*. 4(1), 75-80. Hämtad från databasen Maxwell scientific organization.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2009). *Research methods for business students* (5. uppl.). Harlow: Pearson education limited.
- Sigbladh, R., & Wilow, S. (2008). *Kredithandboken: en praktisk vägledning i kreditarbetet*. Falköping: Norstedts juridik.
- Silver, L., & Vegholm, F. (2009). The dyadic bank-SME relationship: Customer adaption in interaction, role and organisation. *Journal of small business and enterprise development*. 16(4), 615-627. Hämtad från databasen Emerald.
- Skatteverket. (2010). *Frivillig revision för de mindre företagen*. Hämtat 30 januari, 2013, från Skatteverket webbplats: <http://www.regeringen.se/sb/d/10025/a/102124>
- SOU2008:32. (2008). *Avskaffandet av revisionsplikten för små företag*. Hämtat 30 januari, 2013, från Regeringskansliet webbplats: <http://www.regeringen.se/sb/d/10025/a/102124>
- Stenberg, V., & Sigbladh, R. (2003). *Kreditbedömning: Hur du undviker kundförluster när du säljer mot faktura eller lämnar andra former av kredit* (3. uppl.). Näsviken: Björn Lundén information.
- Suchman, M. C. (1995). Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches. *Academy of management review*. 20(3), 571-610.
- Sullivan, M. I. (2004). *Statistics: Informed decisions using data* (4. uppl.). New Jersey: Pearson Education.
- Svanström, T., & Sundgren, S. (2012). The demand for non-audit services and auditor-client relationship: evidence from small and medium-sized enterprises. *International journal of auditing*. 16(1), 54-78. Hämtad från databasen Wiely.
- Svensson, K. K. (1999). *Credit intelligence in banks: Managing credit relationship with small firms*. Lund: Lund business press.
- Tegin, Å. (1997). *Kredithandboken* (2. uppl.). Falköping: Norstedts Juridik.

Thorell, P., & Norberg, C. (2005). *Revisionsplikten i små aktiefbolag*. Hämtat 28 april, 2013, från
Svensktnäringsliv webbplats:
http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00000/Revisionsplikten_i_sm__458a.pdf

Bilaga 1 - Följebrev

Hej!

Vi vill med detta mail skicka en påminnelse om vår enkät. Eftersom vi inte kan se vilka som har svarat ber vi om ursäkt för att ni som har svarat på enkäten får den igen och vi tackar för medverkan. Vi skulle uppskatta om ni kunde vidarebefordra detta mail till era företagsrådgivare och deras chef.

Vi är två studenter från Högskolan Kristianstad som gör vår kandidatuppsats. Uppsatsen handlar om banktjänstemäns syn på revisorer respektive redovisningskonsulter. Vi bjuder in er att svara på vår enkät, den är inte lång och tar maximalt fem minuter att genomföra. Svaren kommer behandlas helt anonymt.

Efter att revisionsplikten försvann 2010 för små- och medelstora företag har revisorernas roll förändrats då dessa företag inte nödvändigtvis måste anlita revisor. Vi har även hittat en del information i bland annat FAR om att redovisningskonsulters roll har förändrats och framförallt kommer att förändras i framtiden. Därför funderar vi på hur banktjänstemännens syn på revisorer- och redovisningskonsulter ser ut.

Eftersom ni är utvalda vill vi gärna att ni medverkar i vår enkätundersökning senast den 23 maj. Som tack för ert deltagande kommer ni att få möjlighet att ta del av studiens resultat, vilket vi hoppas kan vara av intresse för er.

Vi är mycket tacksamma om ni vill delta!

Enkäten finns via följande länk:

<https://docs.google.com/forms/d/166XE1FvelXHoeawYLDS92Ri2xz0uKJO1ATudxINog38/viewform>

Med vänliga hälsningar
Martina Mijatovic och Sarah Svensson
martina.mijatovic@hotmail.com
Ekonomprogrammet
Högskolan Kristianstad

Enkätundersökning våren 2013 HKR

Vi är två studenter på Högskolan Kristianstad som gör vår kandidatuppsats. Vi skulle uppskatta om ni ville vara vänliga och svara på enkäten nedan. Era svar kommer att vara helt anonyma.

Fråga 1: Kön?

- Kvinna
- Man

Fråga 2: Din ålder?

Fråga 3: Hur länge har du arbetat på bank?

Fråga 4: Hur många anställda arbetar på ditt kontor (om du är osäker vänligen ange ett ungefärligt antal)?

Fråga 5: Har du chefsbefattning?

- Ja
- Nej

Vänligen ange i hur stor utsträckning ni instämmer med ovanstående påstående

Fråga 6 A: Att företag anlitar revisor är en avgörande faktor vid kreditbedömning.

Status

Fråga 8 A: Revisorer är viktiga för samhället.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 B: Redovisningskonsulter är viktiga för samhället.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 C: Revisorer besitter värdefull kunskap.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 D: Redovisningskonsulter besitter värdefull kunskap.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 E: Jag har förtroende för revisorer.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 F: Jag har förtroende för redovisningskonsulter.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 G: Revisorer inger en säkerhet.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 H: Redovisningskonsulter inger en säkerhet.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 I: Att anlita revisor ökar företags anseende.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 8 J: Att anlita redovisningskonsult ökar företags anseende.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Förbättring

Fråga 9 A: Jag upplever att företag som anlitar revisor är mindre riskfyllda.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 9 B: Jag upplever att företag som anlitar redovisningskonsult är mindre riskfyllda.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 9 C: Jag upplever att kvalitén på redovisningen och annan information från företag som anlitar revisor är högre än för företag som inte anlitar revisor.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 9 D: Jag upplever att kvalitén på redovisningen och annan information från företag som anlitar redovisningskonsult är högre än för företag som inte anlitar redovisningskonsult.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 9 E: Jag upplever att företag som anlitar revisor är bättre på att förvalta sina resurser.

1 2 3 4 5 6 7

Instämmer inte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Instämmer helt
----------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------

Fråga 9 F: Jag upplever att företag som anlitar redovisningskonsult är bättre på att förvalta sina resurser.

1 2 3 4 5 6 7

Bilaga 3 – Spearmans korrelation

Spearmans korrelation	Fråga 1	Fråga 2	Fråga 3	Fråga 4	Fråga 5	Fråga 6	Fråga 7	Fråga 8	Fråga 9	Fråga 10	Fråga 11	Fråga 12	Fråga 13	
1. Kön	1													
2. Ålder	-0,065	1												
3. Erfarenhet	0,009	0,895**	1											
4. Storlek bankkontor	-0,014	-0,074	-0,162	1										
5. Chefsbefattning	-0,181	0,148	0,122	-0,109	1									
6. Revisor avgörande faktor	-0,130	0,301*	0,302*	-0,129	0,029	1								
7. Redovisningskonsult avgörande faktor	0,109	0,337*	0,384**	-0,119	-0,089	0,606**	1							
8. Komfort revisor	-0,223	0,163	0,177	0,083	-0,215	0,554**	0,486**	1						
9. Komfort redovisningskonsult	0,098	0,134	0,133	0,007	-0,243	0,285	0,562**	0,561**	1					
10. Status revisor	-0,034	0,209	0,197	-0,102	-0,147	0,627**	0,476**	0,720**	0,558**	1				
11. Status redovisningskonsult	0,243	0,020	-0,048	-0,096	-0,082	0,210	0,337*	0,326*	0,666**	0,588*	1			
12. Förbättring revisor	-0,111	0,239	0,284	-0,058	-	0,312*	0,471**	0,391**	0,700**	0,504**	0,739*	0,338*	1	
13. Förbättring redovisningskonsult	0,241	-0,017	0,075	-0,137	-	0,317*	0,226	0,426**	0,371*	0,675**	0,531*	0,633*	0,691*	1

* Korrelationen är signifikant på 0,05 nivå.

** Korrelationen är signifikant på 0,01 nivå.